

ОСИГУРАЊИКА

ГЛАС

ГОДИНА XL • БРОЈ 3 • БЕОГРАД, 15. ФЕБРУАР 2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Срећан Свети Трифун виноградарима

ПОВОДИ

Утиче ли криза на гужве пред комисијама

**НОВА ДИЈАГНОЗА:
СТРАХ ОД ОТКАЗА**

• Стране 6 и 7

У ЖИЖИ

Балерине траже ранији одлазак у пензију

**ЖИЗЕЛА, ПА
РАЗВОДНИЦА**

• Стране 8 и 9

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

ЗАРАДЕ И ПЕНЗИЈЕ У 2008. ГОДИНИ

Месец	Просечна зарада	Просечна нето зарада (без пореза и доприноса)	ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА (процент у просечној нето заради)					Број корисника (индекс)
			Запослени	Број корисника (индекс)	Самост. делатности	Број корисника (индекс)	Пољопривредници	
Јануар	39.331	28.230	17.781 (63)	1.291.916 (100,10)	17.343 (61)	48.947 (98,15)	6.649 (24)	228.021 (99,54)
Фебруар	43.218	30.982	17.782 (57)	1.294.368 (100,19)	17.353 (56)	48.773 (99,64)	6.649 (21)	227.236 (99,66)
Март	42.873	30.809	17.784 (58)	1.296.527 (100,17)	17.365 (56)	48.775 (100,00)	6.649 (22)	226.434 (99,65)
Април	45.355	32.562	19.024 (58)	1.296.034 (99,96)	18.594 (57)	48.823 (100,10)	7.112 (22)	225.735 (99,69)
Мај	44.835	32.147	19.026 (59)	1.296.291 (100,02)	18.613 (58)	48.923 (100,20)	7.112 (22)	224.849 (99,61)
Јун	45.608	32.648	19.026 (58)	1.297.141 (100,07)	18.614 (57)	49.088 (100,34)	7.112 (22)	224.532 (99,86)
Јул	46.115	33.058	19.022 (58)	1.297.962 (100,06)	18.627 (56)	49.338 (100,51)	7.113 (22)	224.115 (99,81)
Август	46.222	33.131	19.020 (57)	1.299.130 (100,09)	18.638 (56)	49.587 (100,50)	7.115 (21)	223.736 (99,83)
Септембар	46.015	32.969	19.025 (58)	1.300.305 (100,09)	18.659 (57)	49.584 (99,99)	7.116 (22)	223.257 (99,79)
Октобар	47.883	34.311	21.711 (63)	1.302.685 (100,18)	21.321 (62)	49.635 (100,10)	8.123 (24)	222.963 (99,87)
Новембар	46.944	33.613	21.715 (65)	1.304.745 (100,16)	21.247 (63)	50.554 (101,85)	8.124 (24)	222.878 (99,96)
Децембар	53.876	38.626	21.713 (56)	1.306.394 (100,13)	21.248 (55)	50.959 (100,80)	8.126 (21)	222.986 (100,05)

УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈА

Месец	Индекс кретања зарада	Индекс трошкова живота	Процент усклађивања и износ општег бода	
I	81,73	100,8	ВАНРЕДНО УСКЛАЂИВАЊЕ	11,06
II	109,88	100,6		495,16
III	99,20	101,6		
IV	105,79	101,8	(12,5+87,5)	$0,92 + 3,21 + 10,00$ 6,97
V	98,85	101,6		
VI	101,72	100,5		
VII	101,11	98,9		
VIII	100,23	100,1		
IX	99,55	100,9		
X	104,06	101,9	(12,5 + 87,5)	
XI	98,04	100,0		
XII	114,77	99,2		604,51

НАЈВИШЕ И НАЈНИЖЕ ПЕНЗИЈЕ

Месец	Износ најниже пензије		НАЈВИША ПЕНЗИЈА	Највиша пензија по општим прописима (по старом закону)	
	Запослени и самост.	Пољопривредници		85%	90%
I	9.082,40	6.867,78	84.177,20	59.238,88	62.723,52
II	9.082,40	6.867,78	84.177,20	59.238,88	62.723,52
III	9.082,40	6.867,78	84.177,20	59.238,88	62.723,52
IV	9.715,44	7.346,46	90.043,90	63.367,83	67.095,35
V	9.715,44	7.346,46	90.043,90	63.367,83	67.095,35
VI	9.715,44	7.346,46	90.043,90	63.367,83	67.095,35
VII	9.715,44	7.346,46	90.043,90	63.367,83	67.095,35
VIII	9.715,44	7.346,46	90.043,90	63.367,83	67.095,35
IX	9.715,44	7.346,46	90.043,90	63.367,83	67.095,35
X	11.088,23	8.384,51	102.766,70	72.321,71	76.575,92
XI	11.088,23	8.384,51	102.766,70	72.321,71	76.575,92
XII	11.088,23	8.384,51	102.766,70	72.321,71	76.575,92

ДО КРАЈА СЕДМИЦЕ ЗА БЕОГРАДСКЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

Стиже још 4.000 динара

И новопензионисани, с примањима до 14.837 динара, могу да се надају фебруарској рати

Београдски пензионери с најнижим пензијама другој рати помоћи градске владе од по 4.000 динара могу се надати до краја идуће седмице. Фонд ПИО већ је направио списак од 64.868 корисника којима ће поштари ову финансијску инфузију донети на кућну адресу.

Овога пута, чекова је неколико стотина више.

– На списку су сада и пензионери неколико београдских насеља, Забрежја, Сибнице, односно околине Сопота и Лазаревца, чије су пензије за септембар биле до 13.000 динара, али нису добили прву рату помоћи у новембру јер су код нас били заведени на погрешним адресама, под старим поштанским бројевима које је ПТТ у међувремену променио, али нас није информисао о томе. Сада је то кориговано, па су и они на списку – објашњава Момчило Јовановић, помоћник директора за исплату пензија у Фонду ПИО. – Списак је дужи и за шездесетак пољопривредних пензионера и пензионе-

ра самосталних делатности који живе у Београду а пензије су им, у време постојања три одвојена фонда, исплаћиване из Новог Сада. На списку је сада и изврстан број пензионисаних после исплате прве рате: сви који су на дан 31. јануара ове године били корисници пензија у Београду, а примање им не прелази суму од 14.836,90 динара, колико сада износи септембарски лимит од 13.000 динара после октобарског усклађивања од 14,13 одсто – имају право да добију рату у фебруару.

Јовановић подсећа да право на једнократну помоћ имају све категорије пензионера, запослени, самосталци и пољопривредници, старосни, инвалидски или породични, ако им примање не прелази новчани цензус. Уколико, пак, више корисника дели породичну пензију, али она укупно премашује лимит, они немају право на ову помоћ. Као ни корисници сразмерних пензија, односно они који део пензије добијају из иностранства – сем ако им оне заједно не

прелазе износ нашег минималца (11.088 динара) па су на име стажа у Србији остварили право на нашу најнижу пензију: у том случају, и они се ускоро могу надати поштару с 4.000 динара.

Јовановић очекује да ће сада, упркос томе што у исплати ове помоћи учествују четири различите институције (Градска управа, Фонд ПИО, Поштанска штедионица и ПТТ) бити мање проблема, посебно што су изневерена новембарска очекивања многе пензионере навела на то да, најзад, Фонду ПИО пријаве праве адресе.

– И сада свакога дана долазе да пријаве промену адреса. А ко и овај пут закасни, па му помоћ залута на стару адресу, моћи ће, као и при исплати претходне рате, да је подигне у Поштанској штедионици где ће неуручени чекови бити враћени – каже Момчило Јовановић.

За уметнике, свештенике, верске службенике и пољопривреднике најнижа основица осигурања од 1. 1. до 31. 12. 2009. године износи 17.348 динара, а допринос за ПИО (по стопи од 22 одсто) 3.618,56 динара месечно;

За предузетнике, осниваче привредних друштава, адвокате и остале самосталце од 1. 2. најнижа основица осигурања (до 30. 4. 2009) јесте 17.348, а највиша основица (до 28. 2. 2009) – 269.380 динара; пензијски доприноси у овом периоду су у распону од 3.618,56 до 59.263,60 динара;

За наше грађане запослене у иностранству а неосигуране по тамошњим прописима, основица осигурања од 1. 1. до 31. 12. 2009. године износи 49.565, а пензијски допринос 10.904,30 динара месечно;

Процењена највиша годишња основица за ПИО за 2009. годину јесте 3.230.705 динара;

Највиша годишња основица за 2008. годину износи 2.740.440 динара и грађани којима су током прошле године уплаћени доприноси на вишу суму имају право на повраћај преплаћених доприноса.

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР: Горан Лончар. ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Славица Чедић, e-mail: scedic@pio.rs
РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, СЕКРЕТАРИЈАТ: 011-2017-437 факс: 2017-418
РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ика Митровић,
021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА: ЈП Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ: 011-2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају

Електронско издање: www.pio.rs/glas-osiguranika

Усвојене више партиципације

Грађани Србије од пре недељу дана, од седмог фебруара, за здравствене услуге плаћају партиципацију 40 уместо досадашњих 20 динара. Наиме, ресорно министарство и српска влада сагласили су се са недавном одлуком Управног одбора Републичког завода за здравствено осигурање да се удвостручи учешће грађана приликом коришћења здравствене заштите.

Пацијенти ће тако са 40 динара дотирати болнички дан, преглед код изабраног лекара, рендгенски преглед по упуту, холтер, ендоскопију, ЕКГ, спиromетрију... Овај износ мораће да издвоје и за сваки лек, по рецепту, упут за лабораторијске анализе, за дане рехабилитације, за лечење у дневној болници или превоз санитаретом на подручју матичне филијале (уколико није у питању хитност).

Партиципацију од 40 динара по зубу за вађење или лечење компликација каријеса плаћаће и деца до 18 година.

Према речима Светлане Вукајловић, директора Републичког завода за здравствено осигурање, плаћања партиципације биће поштеђени запослени и пензионери чија примања нису виша од 18.000 динара по члану домаћинства ако приложе потврду о месечним приходима (добијену од послодавца) или пензијски чек. Ова новина се не односи на незапослене и примаоце социјалне помоћи пошто се они, по аутоматизму, ослобађају учешћа у трошковима здравствене заштите.

Паорима 12.000 по хектару

Пољопривредницима ће ове године трошкови производње бити субвенционисани са 12.000 динара по хектару, односно са по 2.000 динара више него до сада, предвиђено је Уредбом коју је Влада Србија донела почетком фебруара.

Подстицајна средства ће од државе моћи да добију сва регистрована пољопривредна газдинства у Србији која измире доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за 2008. годину; према речима министра пољопривреде Саше Драгина, и паори који дугују пензијске доприносе за више година, моћи ће да их измире само за лањску, без обзира на претходне дугове, и тиме се кандидују за добијање предвиђене субвенције.

Пољопривредници могу да региструју и обнове регистрацију својих газдинстава, као и до сада, у Управи за трезор, где ће добити потребну документацију, до 31. 3. 2009. године.

Уредба о националним пензијама

Влада Републике Србије донела је нову уредбу о додели посебних признања уметницима за врхунски допринос националној култури за 2009. годину. И према новом пропису, право на „националну пензију“ могу да стекну уметници који су дали изузетан допринос у области књижевности, музике, визуелне и сценске уметности и кинематографије, а ново је да за ово признање могу да конкуришу и ствараоци који су оставили врхунски траг у уметничкој критици и есејистици.

За разлику од прошлогодишње уредбе по којој је комисију за одабир врхунских уметника именovala влада, сада ће то чинити Министарство културе.

Засад у Србији месечно, и доживотно, по 50.000 динара прима 308 пензионисаних уметника и културних стваралаца. Посебне накнаде, зване „спортским пензијама“ иако се примају од 35. година живота, добија и 427 спортиста и тренера који су освојили медаље на олимпијским и параолимпијским играма и светским првенствима и оне, зависно од ранга такмичења и освојеног одличја, износе од једне до три просечне нето зараде из децембра минуле године.

Инфо шалтери за жене

У оквиру програма „Институција у служби права“, покрајински Завод за равноправност полова отвориће првог марта инфо шалтере у четири војвођанске општине који ће, пре свега, бити намењени женама.

– Поред Руме, шалтери ће бити отворени у Житишту, Бачу и Кикинди. Првенствено ће бити намењени женама јер су оне у неповољнијем положају од мушкарца, дуже чекају на посао, слабије су плаћене и чеље трпе насиље. На њима ће жене моћи да сазнају које институције постоје за заштиту њихових права. Неће им се нудити готова решења него идеје, сазнаће које пројекти постоје, јер желимо да им улијемо наду да се одваже и потраже могућност за разрешење проблема – рекла је у Руми Весна Шијачки, директор Завода за равноправност полова.

Почетку рада инфо шалтера претходи тродневни семинар у Врднику за по три жене из Кикинде, Бача, Житишта и Руме, а по једна од њих из сваке општине биће одабрана за рад у овом пункту.

Инфо шалтери ће се отворити у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за рад, запошљавање и равноправност полова, канцеларијом омбудсмана и сектором невладиних организација. Радиће четири месеца по четири сата дневно. У Руми ће овај шалтер бити смештен у Служби за запошљавање.

Кандидаткиње на семинару у Врднику

Порез преко 1,65 милиона

Грађани Србије који су лане од плата, хонорара, добити, накнада и других прихода зарадили више од 1.644.264 динара, ове године, до 15. марта, треба да поднесу пријаву (може и и-мејлом) за плаћање годишњег пореза на доходак грађана.

Исплата пензија

Исплата првог јануарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 10. фебруара, док је први део припадљности за прошли месец војним и пољопривредним пензионерима исплаћен од 6. фебруара. Пензионисане занатлије су своје целе јануарске пензије примили 3. фебруара.

Чекови из БиХ

На рачун Комерцијалне банке 10. фебруара уплаћене су јануарске пензије корисницима који живе у Србији а који су радни век, делом или у целисти, одрадили у Федерацији БиХ. За 6.120 пензионера уплаћено је укупно 790.438 евра.

Војне више 27 одсто

Војне пензије су у 2008. години повећане у просеку 27,43 одсто, рекао је Александар Мишчевић, државни секретар у Министарству одбране, у листу „Одбрана“.

У овогодишњем војном буџету за зараде је планирано 26, а за исплату пензија око 23 милијарде динара; средства за војне пензије увећана су за око три милијарде, или 15 одсто у односу на прошлогодишња.

По изјави Мишчевића, надлежни из Министарства одбране више пута су ургирали у Влади да се разреши проблем дуга војним пензионерима, јер је Министарство финансија носилац израде репрограма дуга.

Живот скупљи за 2,4 одсто

Према подацима Републичког завода за статистику, трошкови живота у Србији у јануару у односу на претходни месец виши су за 2,4 одсто, док су малопродајне цене робе и услуга порасле за три одсто у односу на претходни месец. Цене производа више су за 2,2, а цене услуга за 5,1 одсто.

Највише су поскупели пиће (2,6 одсто) и дуван (14,9), затим индустријски непрехрамбени производи (један одсто), међу којима су највећи раст забележиле цене лекова и деривата нафте. Следе пољопривредни производи (скупљи један проценат) и индустријски прехрамбени производи чије су цене порасле за 0,6 одсто.

Цене услуга су овакав раст забележиле због поскупљења ПТТ-а, превоза и комуналија.

Новац за гласила инвалида

Крајем јануара, представници Савеза глувих и наглувих Војводине и Савеза организација слепих и слабовидих Војводине потписали су уговоре са Аном Томановом Макановом, потпредседником Извршног већа и покрајинским секретаром за информације, којима им се из покрајинског буџета додељују средства

Ана Томанова Маканова (лево) и Анђелка Ружин потписују уговоре

за јавно информисање: за информативне пројекте глувих и наглувих издвојено је 873.000 динара, а слепих и слабовидих 1.486.800 динара до краја марта ове године (привремено финансирање АП Војводине).

Од добијених средстава Савез глувих и наглувих штампаће, између осталог, новине „Глас тишине“ и обезбедиће превозе информација гестовним говором на ТВ станицама. Савез слепих и слабовидих издаће звучне часописе „Дечији одјек“, „Одјек“, „Висханг“ и часопис на Брајевом писму „Видици“, а прибавиће и опрему за штампање на Брајевом писму.

УТИЧЕ ЛИ КРИЗА НА БРОЈ ЗАХТЕВА ПРЕД КОМИСИЈАМА По спас у ординацију

Др Милорад Орловић у чекаоници

Према речима др Милорада Орловића, начелника Одељења за медицинско вештачење у Дирекцији Покрајинског фонда, лањско повећање захтева за излазак на инвалидску комисију у Војводини наставља се и почетком ове године.

Рецимо, у 2007. години на Првостепеном органу вештачења обрађено је око 17.100 захтева, а у 2008. око 18.300, што је за 1.200 више обављеног посла.

Захтеве по сва три основа – за туђу помоћ и негу, телесно оштећење и оцену радне способности – у већем броју подносили су не само људи који су ван рад-

ног односа (технолошки вишкови, незапослени), већ је порастао и број захтева оних који су у радном односу. Углавном су их подносиле особе које су на боловању дуже од шест месеци – јер по закону морају да изађу на инвалидску комисију: у већини случајева, не враћају се на посао него покушавају да остваре право на инвалидску пензију.

Како процењује др Орловић, вероватно део тих осигураника покушава да на овај начин нађе спас од последица економске кризе у својим предузећима.

М. Мектеровић

ВЕЛИКЕ ГУЖВЕ И У ВРАЊСКОЈ ФИЛИЈАЛИ ПИО

Дневно тридесет „болесних“

На адресу Филијале за пензијско и инвалидско осигурање у Врању дневно стиже око 30 захтева за излазак пред инвалидску комисију: „кандидати“ су млади, стари, болесни, али и здрави људи.

Упућени веле да им је свима заједничко да на инвалидску пензију гледају као на једини излаз из немиле ситуације у којој су се нашли после губитка посла пошто им је фирма „закатанчена“.

– Напросто смо затрпани захтевима. Лекарске комисије заседају непрестано, без дана предаха, процењујући да ли су захтеви оправдани или нису. Није мали број оних који би у инвалидску пензију иако „пуцају од здравља“ – каже Небојша Трајковић, директор Врањске филијале.

Небојша Трајковић

Према Трајковићевим речима, тек се у 20 одсто случајева покаже да подносилац захтева има одговарајућу медицинску документацију и да је у питању стварно болесна особа којој следује ин-

валидска пензија. Али, то не спречава одбијене да поново покушају. Поједини су толико упорни да захтеве подносе и по четири-пет пута, иако је пут до прибављања потребне документације прилично мукотрпан и захтева доста времена и „јаке живце“.

Јер, пре доласка у Фонд ПИО, треба прибавити упут медицине рада за специјалистичке прегледе, затим отићи код сваког специјалисте за којег је добијен упут за преглед; када сви они прегледају осигураника и дају мишљење, заседа интерна комисија и процењује да ли је захтев за излазак пред инвалидску комисију ради процене радне способности оправдан. При том, подношење захтева за инвалидску комисију подразумева и стационарно збрињавање, а целокупна процедура кошта 1.100 динара.

Т. К.

У ОДЕЉЕЊУ ЗА ФУНКЦИОНАЛНУ ДИЈАГНОСТИКУ РФ ПИО

СТИЖУ НОВИ АПАРАТИ

Због опремљености и знања, услуге лекара вештака траже и из других здравствених институција

Грађанима који долазе у београдску Улицу Александра Костића да би проверили имају ли услове за инвалидску пензију, или право на додатак за туђу помоћ и негу, ускоро ће се много брже постављати дијагнозе, а и рад лекара вештака биће знатно олакшан: управо се приводи крају лане започето преуређивање Одељења за функционалну дијагностику у Сектору за медицинско вештачење Републичког фонда за пен-

познате здравствене установе да би престано били у току с најсавременијим збивањима у медицини, односно у области којом се баве. Најчешће су то Клинички центар Србије, КБЦ Земун и КБЦ Дедиње.

– До прошле године наши лекари су се упознавали са токовима најновијих медицинских достигнућа на симпозијумима, односно стручним саветовањима којима су присуствовали сви лекари из Сектора. Сада нова знања стичу на тромесечним школама као што су, рецимо, школа ултразвука, доплера... за сваки орган постоји одређена школа. Све то доприноси да наше услуге траже и из других здравствених институција. Познато је, на пример, да Офталмолошки

пацијенте код нас да им се постави дијагноза – али не само због савремених апарата, већ и због знања наших лекара – напомиње др Вујић.

На питање шта о раду лекара вештака из функционалне дијагностике мисле осигураници, др Ранисав Вујић процењује да је већина њих задовољна, с обзиром на то да, по правилу, захваљују на стручности и људскости у опхођењу. Позива нас да поново дођемо за месец-два када ће „функционална“ бити потпуно онаква каква је планирана и каква, због десетина хиљада

Др Ранисав Вујић

зијско и инвалидско осигурање и стижу нови савремени апарати.

– Захваљујући разумевању менаџмента Републичког фонда за потребе Сектора за медицинско вештачење, а самим тим и функционалне дијагностике као њеног саставног дела, набављен је апарат стрес-ехо за детекцију коронарних болести, нови савремени ултразвук за срце, мека ткива и абдомен, доплер за проверавање у каквом се стању налазе крвни судови врата, односно каротиде, а и доњих екстремитета, купљен је и нови холтер. Очекујемо сваког дана да нам стигне и модеран рендген. Ове године ћемо бити „ојачани“ и биохемијским апаратом за тумор-маркере и hormone, а и апаратом за неурокардиолошка испитивања – набраја др Ранисав Вујић, начелник Одељења за функционалну дијагностику.

Др Вујић наглашава да је у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање већ устаљена пракса да се лекари, поготово они из функционалне дијагностике, шаљу на едукацију у

Лане 2.712 провера

Уколико постоји и најмања недоумица у медицинској документацији осигураника (не слаже се клинички налаз са извештајем специјалисте) који, због озбиљно нарушеног здравља, желе да оду у инвалидску пензију, а при том имају оболело срце, плућа, очи или психичке сметње – њу разрешавају лекари вештаци из Одељења за функционалну дијагностику Сектора за медицинско вештачење Републичког фонда ПИО. Они су лане обавили укупно 2.712 кардиолошких, пулмолошких и офталмолошких прегледа и психијатријских тестирања.

кабинет у Одељењу за функционалну дијагностику има опрему какву не поседује ни Очна клиника, отуд из ње шаљу

осигураника и оних који их опслужују, треба да буде.

Татјана Кршић

БАЛЕРИНЕ И ДАЉЕ ТРАЖЕ РАНИЈИ ОДЛАЗАК У ПЕНЗИЈУ

Жизела, па разводница

Чим пређу четрдесету имају пун радни стаж, али морају да чекају да испуне и старосну границу за пензионисање

Због бенефицираног радног стажа (18 месеци за 12 одрађених), балетски играчи већ са 42-43 године живота имају довољно одрађених година за пензионисање, али не и довољно година живота. Према важећим законским прописима, наиме, без обзира на године стажа, у пензију се не може пре навршене педесете године и од тог правила нема изузетака.

– То нас доводи у ситуацију да имамо један од најстаријих балетских ансамбала на свету – каже за „Глас осигураника“ Константин Костјуков, првак и директор Балета Народног позоришта. – На списку сада имамо 93 играча, али добра трећина је старија од 45 година и скоро уопште више не игра. Пре свега, зато што је физички немогуће да у тим годинама играч изведе све оно што се од њега очекује. Тако нам се догађа да више од тридесет играча седи, не игра, док оних шездесетак носи сав посао. Први су били на сцени пуне две деценије,

Константин Костјуков

Париз за пример

У париској опери, према речима Смиљане Стокић, постоји посебан, струковни пензијски фонд балетских играча коме припадају само играчи из те куће, а који им омогућава да у пензију иду кад напуне четрдесет две године.

давали све од себе, а сада не можемо да им омогућимо да достојанствено заврше радни век. А пошто су они и даље на платном списку и плаћа им се и бенефицирани стаж, не можемо да примимо младе играче који сваке године излазе из школе и треба да почну да раде, да уче од искуснијих колега. То би била природна смена генерација у ансамблу. Овако, ми имамо играче на платном списку, а нема ко да игра – огорчен је Костјуков.

Ход на мишиће

Балетским играчима тело је основно средство за рад, а покрет израз. Зато они морају да буду у физичкој кондицији попут врхунских спортиста. То се постиже свакодневним напорним радом на пробама што, наравно, оставља последице.

– Основни проблем је у томе што је наш радни век кратак, а за то кратко време у телу се догађају многе ствари које су за обичног човека потпуна непознаница – каже Соња Лапатанов, председник Удружења балетских уметника Србије. – Балет је визуелна уметност и уметност младих, она не трпи старост, немоћ, умор. Грубо речено, тело се као и код спортиста брже троши услед сталних тренинга, напора, повреда, истезања лигамената, повреда зглобова, кичме, тетива, неприродног положаја. Код балерина је то играње на прстима. Код играча, такозвана ваздушна подршка (подизање балерине увис) веома оштећује кичму, а скокови оштећују хрскавицу па се пршљенови набијају, што

изазива протрузију, односно падобранску болест. Проблем су и кукови. Многе наше колегинице имају вештачке! Лекари нас често питају како уопште ходамо кад нам је костур толико оштећен, а ми одговарамо: на мишиће. И стварно је тако, да нема тих мишића, распали бисмо се као куле од карата – објашњава Соња Лапатанов.

Да то није само субјективни осећај играча, потврђују и нала-

Соња Лапатанов

зи лекара. Дугогодишњи сарадник Балета Народног позоришта, магистар медицинских наука доктор Радоје Чобелић, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације, потврдио је за „Позоришне новине“ све последице сталног напора и вежбања због којих „није реално очекивати да балетски уметници после, рецимо, четрдесете године живота, могу квалитетно да испуњавају уметничке задатке; њихово тело због екстремних физичких напора брже пропада и то свакако захтева већу бригу и бољу законску регулативу“.

Једна анализа је показала да смак стопала балерине од тридесет година одговара снимку стопала жене од 60 година.

– То јесте тако и ако би се на тај начин посматрале ствари онда би одлазак у пензију играча старих 50 година био исти као када би људи других професија били пензионисани после 80 година живота. Нигде није тако. У Кијеву, одакле сам потекао, играчи са 38 година постају пензионери. А некада су овдашњи законски прописи о пензионисању играча били пример према коме су друге земље правиле своје законе, Португалија на пример. Сада се балеринама предлаже преквалификација када више не могу да играју – у рецимо благајнице, разводнице... Замислите то: данас Жизела на сцени, под рефлекторима, награђена аплаузом, а сутра у тамни сале разводи гледаоце на место. Ту би психолог имао посла. Не могу сви ни да буду професори балета, нити има потребе за то. А нас у целој земљи има

између 150 и 200 и стварно не мислим да би било огромно оптерећење када би се направио изузетак за одлазак у пензију са пуним радним стажом, без обзира на године – сматра Константин Костјуков.

Уметност младих

Балерине су свега овога свесне још као врло младе. Смиљани Стокић, потпредседнику Удружења балетских уметника Србије, која у 27 година живота има већ 13 година радног стажа, потпуно је јасно да њене вршњакиње у некој другој професији тек почињу или још нису ни почеле да раде:

– Оно што сам одабрала радим из велике љубави према балету, као и сви играчи, уосталом. Све напоре и одрицања заборавимо док смо на сцени. Али, кад видим колегинице које у педесетој могу да играју само такозване шетајуће улоге, јер просто више нису у стању да издрже тај напор, а не могу на прави начин да напусте професију, сматрам да није рано да почнемо да се боримо за нека своја основна права. Зато сам и укључена у активности око снижавања старосне границе за балерине. Као Удружење, обраћамо се и обраћаћемо се и даље надлежним министарствима. Имамо подршку ресорног Министарства културе, не могу да кажем да нема разумевања у Министарству за рад и социјалну политику, али решење се још не назире – каже Смиљана Стокић.

Иницијативу балетских играча за снижење старосне границе подржало је 14 уметничких удружења, а Смиљана Стокић наводи:

– Свесни смо да је проблема пуно и да ми нисмо први на дневном реду, али се надамо да ће институције имати разумевања

Разумевања има, могућности не

И поред уважавања специфичности професије и разумевања које постоји у надлежним министарствима, из Министарства за рад и социјалну политику сматрају да балетским играчима, бар засад, не може да се удовољи. За њих, иначе, већ важе одредбе о снижавању старосне границе до 50 година, као и за рударе и друге професије којима се за 12 месеци стажа признаје 18, подсећају из овог Министарства, чиме су „испоштоване специфичности професије балетских играча у мери у којој је у овом тренутку могуће када је реч о систему пензијског и инвалидног осигурања и нема основа за измену у погледу утврђивања других услова за стицање права на старосну пензију за балетске играче“.

пре свега за нашу уметност која се овим проблемом урушава.

Весна Анастасијевић

Дупли трошак

– Овако држава два пута губи: први пут, када ишколован млад играч оде у другу земљу, па приход од своје уметности доноси тој држави, а не оној која му је плаћала школовање. Све зато што у сопственој земљи нема места у ансамблу. Други пут, када због старости ансамбл мора да доводи играче из света да би „носили“ представу, а мора да им плаћа пут, боравак, хонорар – истиче Константин Костјуков.

**КОНАЧНО ПОЧЕЛА ПРИМЕНА ОПШТЕГ КОЛЕКТИВНОГ УГОВОРА
СА „ЗАМРЗНУТИМ“ ФИНАНСИЈСКИМ ДАВАЊИМА**

Без регреса и топлог оброка

У наредних шест месеци привремено обустављене све одредбе које значе повећање зарада

Од 10. фебруара у Србији је почела примена Општег колективног уговора и његовог проширеног дејства али су у њему, одлуком Социјално-економског савета, на шест месеци „замрзнуте“ све одредбе којима су прописане увећане финансијске обавезе послодавца.

Овим споразумом предвиђено је да у условима кризе сва давања за топли оброк (15 одсто просечне бруто плате) и регрес (75 одсто просечне бруто плате) буду обустављена на шест месеци. Такође се неће примењивати ни одредбе ОКУ за минули рад које предвиђају повећање износа са 0,4 одсто просечне бруто плате по години стажа на 0,5 одсто, као ни увећање основице за прековремени и ноћни рад. Укида се и износ предвиђен за развој индустријских односа.

У наредних шест месеци послодавци нису дужни ни да исплаћују разлику од минималца до регуларне зараде коју би запослени требало да прима за своје радно место. Нису, такође, у овом периоду дужни ни да обезбеђују 0,15 одсто укупне масе средстава за превенцију радне инвалидности и рекреативни одмор. Одлуком Социјално-економског савета „на леду“ су се нашла и средства за увећану отпремнину, као и средства за формирање фонда за обезбеђење додатних средстава за уна-

пређење положаја и услова рада запослених.

Овакву одлуку Социјално-економски савет је донео због утицаја светске економске кризе на привреду Србије. Процењено је да би примена финансијских одредби Уговора послодавце у земљи коштала за петину више него што су прошле године морали да обезбеде за исплату радницима и да је то, у овом тренутку, превелико финансијско оптерећење за њих; Србија би, у супротном, била једина земља која у време глобалне кризе повећава зараде за 20 одсто.

Социјално-економски савет ће у наредних пола године стално пратити економску ситуацију у земљи и на основу њеног развоја одлучивати о наставку „замрзавања“ ових одредби или њиховој примени. Одлуку о даљој суспензији финансијских делова ОКУ, Савет мора да донесе најмање месец дана пре истека шестомесечног рока.

Наравно, уколико Савет закључи да је економска ситуација у земљи повољна, може да донесе одлуку да њихова примена почне и раније.

Привремено стављање ван снаге једног броја одредби ОКУ, како тврде представници послодавца, државе и синдиката у овом телу, треба да омогући очување радних места и повећање запослености у Србији.

Минималац повећан на 15.138 динара

Минимална зарада, без пореза и доприноса, за период јануар–јун 2009. године износи 87 динара (нето) по радном часу, одлучено је на седници Социјално-економског савета. Најнижа гарантована зарада повећана је 11,5 процената и сада износи 15.138 динара.

Ко може, наставиће

Предузећа која одраније имају појединачне колективне уговоре са већим правима него што их радницима прописује Општи колективни уговор, могу и даље да их поштују. Уколико, међутим, одлуче да више не поштују свој појединачни колективни уговор, не могу ићи испод минимума који прописује ОКУ.

Шта важи у ОКУ

На снази су одредбе Општег колективног уговора које не подразумевају већи трошак за послодавце, а за раднике значе већа права и заштиту. То, конкретно, за особе са инвалидитетом значи да послодавци не могу да их прогласе технолошким вишком својевољно, већ само ако се они с тим сагласе. Ни мајке са децом до две године, чији укупан месечни приход по члану домаћинства не прелази минималац, такође не могу да буду проглашене технолошким вишком.

На снази су и оне одредбе Уговора којима су регулисани слободни дани, односно плаћено одсуство за раднике у конкретним породичним ситуацијама (рођење детета, селидба, смртни случај...).

В. А.

АКО ПРЕДУЗЕТНИЦИ ПОСЛЕ ПЕНЗИОНИСАЊА ЖЕЛЕ ДА НАСТАВЕ БИЗНИС

Један дан паузе за „самосталце“

Док запослени обавезно раскидају радни однос, власници и сувласници не морају да иступају из предузећа нити да их гасе, већ се одјављују код Агенције за привредне регистре као лица овлашћена за заступање и после једнодневне паузе могу да наставе с радом

Посебности одређених категорија осигураника ПИО намећу и различите начине иступања из осигурања приликом одласка у старосну пензију и поновно укључивања у њега уколико новопечени пензионер одлучи, а и може, наново да ради. За запослене је прописано да уз захтев за пензију обавезно прилажу решење о раскиду радног односа и закључену радну књижицу. После тога им је остављено на вољу да ли ће поново да заснују радни однос, или да обезбеде додатну зараду по основу уговора о делу, ауторског хонорара или обављања самосталне делатности. У сваком случају, пензија им се неће обустављати, а уколико раде најмање годину дана – имају право и на прерачун пензије, наравно под условом да су им и за ту додатну годину уплаћени доприноси.

Правила су мало другачија за власнике, сувласнике и осниваче предузећа, као и за самосталне предузетнике. Они не морају да иступају из предузећа нити да их гасе, али имају обавезу да се одјаве код Агенције за привредне регистре као лица овлашћена за заступање. После једног дана паузе могу поново да се пријаве на осигурање, односно могу и надаље да обављају самосталну делатност. Као и сви остали пензионери, и они после једне године обављања делатности могу да

Непотребна нова радна књижица

Оснивачи предузећа који су предали захтеве за старосну пензију поново се пријављују на осигурање филијали Фонда ПИО надлежној према седишту фирме. За нову пријаву доставља се решење Агенције за привредне регистре и ПИБ (порески идентификациони број).

За осниваче је повољније да нову пријаву на осигурање затраже после доношења решења о пензији, јер их статус пензионера на пријави у даљем бављењу приватним бизнисом обавезује само на плаћање доприноса за ПИО, али не и на плаћање здравственог осигурања.

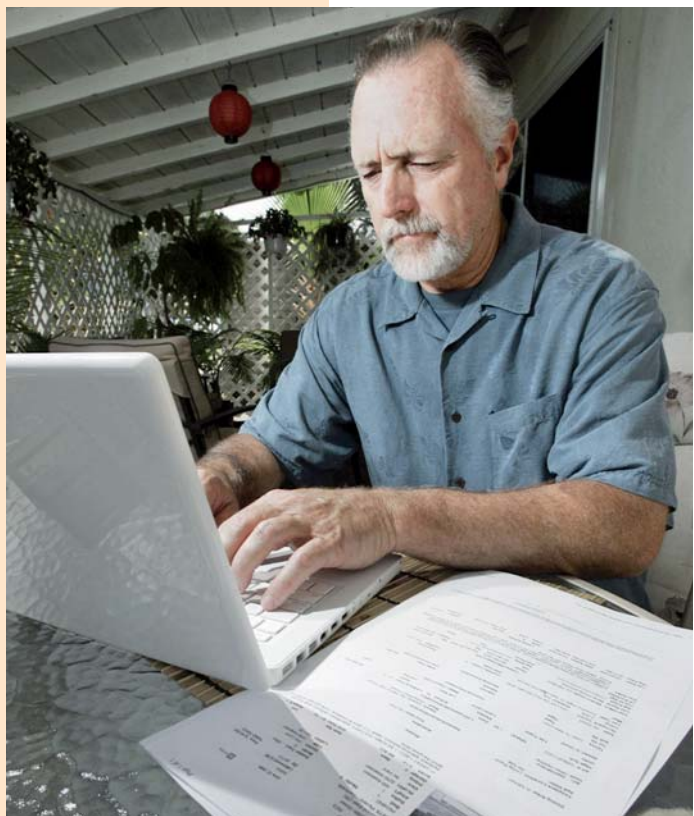
Странке се на шалтерима Фонда често распитују да ли после предаје захтева за старосну пензију могу да подигну радну књижицу или морају да прибаве нову да би наставили са обављањем самосталне делатности.

Све док се поступак за признавање права на старосну пензију не оконча нема потребе да се из предмета узима радна књижица, јер она није потребна да би се отворила нова пријава осигурања, а устаљена је пракса да се књижица странкама доставља уз решење на кућну адресу.

Према томе, нема никакве потребе да оснивачи фирми или радњи, као и самостални предузетници, набављају нове радне књижице и пролазе у општини кроз процедуру њиховог издавања да би наставили обављање делатности и томе слично.

поднесу захтев за прерачун старосне пензије.

Лице које је било оснивач предузећа, а запослено је код другог послодавца, да би предало захтев за старосну пензију мора, такође, да закључи радни однос у фирми. Они који намеравају да наставе са радом код истог или другог послодавца не морају да чекају да се донесе решење о пензији, већ одмах, дан-два после предаје захтева, могу да се договоре с послодавцем да их врати на посао. **С. Марсенић**

ФИЛИЈАЛА НОВИ САД – УСПЕШНА КОНСОЛИДАЦИЈА

До пензије већина за два месеца

Упркос двама адресама, тесно и странкама и запосленима, па за јесен планиран почетак градње новог простора за сеобу дугогодишњих подстанара

Филијала Републичког фонда ПИО Нови Сад пружа услуге осигураницима и корисницима на две адресе у највећем војвођанском граду: у пословној згради на Житном тргу број 1 – коју Новосађани често користе и за међусобно оријентисање, јер кажу „то се налази код Социјалног“, и у згради бившег Фонда самосталних делатности, у самом центру Новог Сада, у Лончарској 10.

У згради на Житном тргу радници Филијале су, нажалост, дуго година само подстанари – код колега из Републичког завода за здравствено осигурање. И тај статус је извор многих отежавајућих околности у раду ове службе: газда је газда, а кућни ред, који РЗЗО одређује, мора се поштовати. Рецимо, након недавне реконструкције шалтер сале, смањен је број шалтера (за два) са којих се услуге пружају осигураницима и корисницима права из ПИО. Али, после консолидације

Илија Шакић

три државна фонда ПИО, од почетка 2008, Филијала услужује странке и у Лончарској 10: углавном кориснике права – јер је комплетна исплата за све три категорије (запослене, самосталце и пољопривреднике) измештена на ту локацију. О томе Илија Шакић, директор Филијале Нови Сад, говори детаљније:

– Били смо принуђени да Исплатну службу од 25 радника, као последњу у ланцу обраде предмета, преместимо у Лончарску 10, јер смо у доста скученом простору

(све канцеларије су и раније биле пребукиране) на Житном тргу морали да размести-мо осталих 130 запослених из других одељења. Наиме, током лањске консолидације јединственог Фонда ПИО, гледали смо да службенике бившег Фонда самосталних делатности, које смо већином преузели, увежемо процесом рада (истим пословима). Примера ради, раднике њихове матичне евиденције укомпоновали смо са нашим радницима МЕ, а по том принципу и даље, референте ПИО, раднике писарнице... Дакле, када обрадимо захтев и урадимо решење, курири носе примерак решења у Исплатну службу у Лончарској, затим они пуштају пензије. Тамо се ради и исплата остварених пензија из Фонда самосталних делатности до 1. јануара 2008. године, а и пензија свих категорија корисника који су право остварили после обједињавања фондова. Оваква организација посла, са оваквим про-

сторним могућностима, и са 166 стално запослених (осим поменутих, још 11 ради у шест испостава), нужно је зло да бисмо нормално функционисали – објашњава директор Шакић.

Дакле, више од 200.000 осигураника (око 170.000 запослених и 30.000 самосталаца и пољопривредника) са подручја Филијале Нови Сад, и нешто више од 77.000 корисника свих категорија, своја права остварују на пет шалтера у згради на Житном тргу 1, и на два шалтера у Лончарској 10. Али, кад су гужве повећане, у Лончарској постоји могућност да се појача рад Исплатне службе са још два шалтера.

Радно време са странкама на шалтерима је од 8 до 13 часова. У пословној згради на Житном тргу на два шалтера странке могу да остварују права из области матичне евиденције (пријем свих образаца од М1 до М3), а на друга два је, за осигуранике и кориснике, предвиђено издавање уверења о стажу, пријава на здравствено осигурање..., док се на петом примају сви поднесци који су предмет обраде из области ПИО. У Лончарској, само корисници права на два шалтера могу да подносе захтеве за измену адресе, измену исплатиоца, банке, Поштанске штедионице... Странке могу по информације и код референта и руководиоца током свих

✓ Више од **200.000** осигураника и **77.000** корисника покрива ова филијала

✓ **23.808** нових захтева примљено у 2008. години

✓ **5** шалтера на Житном тргу 1 и 2 у Лончарској 10

✓ **166** запослених на услузи грађанима

радних дана, осим уторком и четвртом: ови „нестраначки дани“ установљени су пре неколико година да би референти, заштићени од притиска странака и великог броја телефонских позива, могли ефикасније да пораде на обради захтева странака. Ипак, и поред тога, када ситуација налаже и колеге са шалтера пошашу странке „горе“ у канцеларије, оне су коректно и прихваћене. Можда о томе најбоље говори запажање Илије Шакића да се ваљда нигде, ни у једној установи у Новом Саду, лакше не стиже до директора него до њега и до његовог помоћника.

Од око 21.900 новопримљених захтева за остваривање права из ПИО у 2008. години, радници Филијале су до краја године решили близу 90 одсто тих поднесака. О ефикасности рада ових људи говори и податак да је на почетку претходне године био пренет 3.141 нерешен захтев, а на почетку 2009. године – 2.223. Сличан успех у 2008. години оства-

На шалтерима нема предаха

узели и око 1.800 предмета бившег Фонда самосталних делатности, који су примљени у току 2007. године (пре консолидације) са подручја целе Војводине. Од тога је остало нерешено само – 50 предмета. А и то – јер постоје проблеми о којима су говорили и из Филијале Бе-

вероватно највише радује податак да је лане у 75 одсто решених захтева поступак окончан у року до два месеца – како је законом и предвиђено.

Најдуже се чека на решавање права из инвалидског осигурања. Задржавање на инвалидској комисији је око четири месеца, али то је проблем на нивоу Покрајинског фонда: постоји вишегодишњи недостатак лекара вештака интернистичке струке, а и постојећи кадар се суочава са порастом прилива нових захтева.

Такође, поступак се често одужи и када људи, који су радили у бившим републикама СФРЈ, поднесу захтев за остваривање права на пензију, а да претходно нису прибавили потврду о стажу из надлежних подручних служби. Када Фонд ПИО прибавља ту документацију, просечно се чека око два месеца на повратну информацију о признатом стажу из тих република.

Управни одбор Републичког фонда ПИО одобрио је изградњу нове пословне зграде новосадске Филијале, на простору између садашње зграде Р330 и Дирекције Покрајинског фонда на Житном тргу. Очекује се

да ће, после комплетирања урбанистичке и остале техничке документације, већ ове јесени почети први радови, а планирано је да градња буде завршена до краја 2011. године.

Нова пословна зграда ће сигурно решити већ поменути проблеме, а и оне око архивског простора (тренутно су закупљена два објекта на Детелинари), а свакако ће подићи квалитет и квантитет услуга за све грађане који желе да остваре неко право из ПИО у надлежности Филијале. Рецимо, пројектом је предвиђено да за странке буде од 12 до 15 шалтера.

Већ смо писали да ће, у циљу приближавања услуга корисницима и лакшег и ефикаснијег сервисирања њихових потреба, Филијала отворити и испоставе у шест општина које су у њеној надлежности. Досад су отворене само у општинама Беочин и Бачки Петровац, а, и поред инертности Телекома, директор Илија Шакић очекује да ће до краја пролећа све испоставе (Жабал, Темерин, Сремски Карловци и Тител) да прораде – свих пет радних дана пуно радно време.

Мирослав Мектеровић

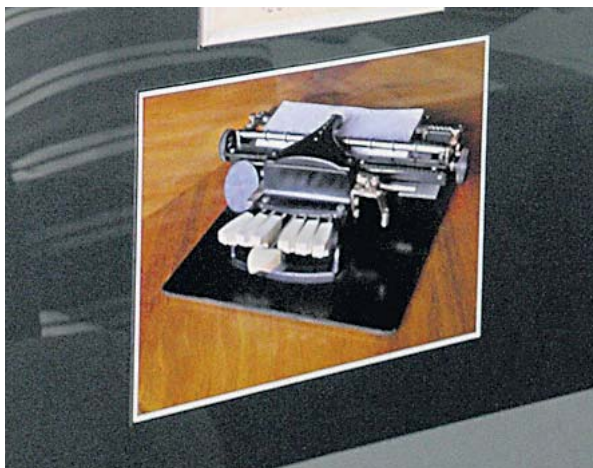

Р330 реновира постојећу зграду

рен је и код решавања захтева за остваривање права из ПИО по међународним уговорима са бившим републикама СФРЈ: урађена су укупно 2.862 ова предмета свих категорија, а проценат решених захтева је изнад 90 посто. Треба истаћи да су за послени у овој служби пре-

оград у претходном броју „Гласа осигураника“: на име, кад су у питању осигураници самосталаца и пољопривредника – нису измирили сви доприноси и није комплетан стаж.

Кориснике услуга новосадске Филијале, као и за послени у овој институцији,

ДВА ВЕКА ОД РОЂЕЊА ЛУЈА БРАЈА

Рукама ДО СВЕТЛОСТИ

Од чворића на канапу до универзалног система за писање и штампу намењеног слепим лицима који је направио 16-годишњи дечак

Када је као трогодишњак, несрећним случајем, повредио око у очевој радионици, у месту Купвре, недалеко од Париза, Луј Брај није слутио да ће постати творац азбуке која ће омогућити милионима слепих и слабовидих људи у свету да читају и пишу. Ове године навршило се 200 година од његовог рођења (4. јануара 1809) и у многим државама света, тим поводом, организују се манифестације у његову част. У нашој земљи, Пошта Србије 5. јануара пустила је у оптицај пригодну марку са ликом Луја Браја и писмом за слепе, а Савез

Саветовањем почели обележавање јубилеја

Недовољно уџбеника

Велика замерка слепих и слабовидих јесте да нема довољно уџбеника и стручне литературе за ђаке и студенте, па они морају да се сналазе како знају и умеју. И Конвенција УН о правима особа са инвалидитетом (члан 21) наводи да је то обавеза државе, али и потреба везана за инклузивно образовање, на чему се код нас све више инсистира. У Савезу слепих и слабовидих Србије надају се да ће се овај проблем превазићи усвајањем новог закона о уџбеницима који је у процедури.

слепих и слабовидих Србије организовањем Округлог стола о Брајевом писму започео је програм обележавања овог великог јубилеја.

Дуго је трајало проналажење писма којим би слепи могли брзо и сигурно да пишу, да га сами лако читају и да се дописују са другима. Прво рељефно писмо изумео је 1313. године слепи професор багдадског универзитета Араб Ал Амидија, шпански мисионари у Америци причали су како су слепи Индијанци користили „квипосе“, системе чворића на канапу којима су обележавали неке речи, слова и бројеве, да би се 1580. године у Риму прешло на урезивање знакова на дрвету.

Ново поглавље у развоју тачкастог писма почиње са морнаричким капетаном француске армије Шарлом Барбијеом: он је измислио систем од 12 испупчених тачака за „ноћно писање“

који су користили војници на бојном пољу, у време Наполеонових ратова, за преношење тајних информација. Приликом Барбијеове посете школи за слепу децу у Паризу, 1821. године, Луј Брај, који је у њој похађао наставу као сти-

Ресурс центар

У недостатку штампарија за штампање књига за слепе, прошле године Школа за слепе и слабовиде у Земуну „Вељко Рамадановић“ отворила је Ресурс центар у коме ће се штампати не само школске књиге већ и сва литература потребна слепима. У саставу овог центра је и звучни студио, штампарија на Брајевом писму и на увећаном слогу.

Књига на мобилном

Три највеће библиотеке за слепе, које уз књиге на Брајевом писму располажу и „звучним књигама“ на CD-у и у електронском облику за коришћење преко рачунара, уз могућност да се „пренесу“ и на мобилни телефон, налазе се у Београду („Др Милан Будимир“), у Новом Саду и у школи „Вељко Рамадановић“ у Земуну.

Књиге се, без обзира на то да ли су штампане или „звучне“, на захтев члана испоручују на кућну адресу, у земљи или иностранству, и то бесплатно, у складу са прописима Међународне поштанске уније. На исти начин, поштом, без плаћања, корисник књигу враћа библиотеци.

За оне који воле класичну књижевност и белетристику сигурно представља задовољство да слушају „звучну књигу“ коју читају познати спикери и глумци.

пендиста Краљевског удружења за слепу омладину, упознаје се са њим, усваја његов метод писања и са 16 година, мада потпуно слеп, постаје творац нове азбуке. За непуне три године свео је 12 Барбијеових тачака на шест и извршио поправке које су омогућиле брже читање; по њему, овај нови систем добио је назив Брајева азбука.

Касније је Брај азбуци додао симболе за математику и музику јер, осим што је био добар предавач на Краљев-

Пригодне марке ПТТ Србије

ШАБАЧКО ТАКМИЧЕЊЕ У ПОЗНАВАЊУ БРАЈЕВОГ ПИСМА

Награде најбољима и најупорнијима

Поводом 200 година од рођења Луја Браја, у Међуопштинској организацији слепих и слабовидих у Шапцу одржано је такмичење у познавању Брајевог писма. Најбоље је читао Слободан Бркић, ученик завршне године Средње музичке школе, па Миодраг Николић, радник у Општинском суду, а трећа је била Милица Ђурђевић, ученица завршног разреда основне школе.

Специјална награда додељена је Синиши Нукићу који је прочитао свих 160 наслова у библиотеци Међуопштинске организације људи оштећеног вида.

Приликом доделе скромних награда, Лука Младеновић, председник Организације, истакао је да Брајево писмо још није превазиђено, упркос напретку аудио технике, али да само тридесетак одсто чланова Организације зна да га користи; зато предстоји већи напор да би се овај проценат увећао.

Организован је и пријем за децу оштећеног вида и њихове родитеље, уз присуство представника локалне самоуправе. Разговарало се о тешкоћама предшколске и школске деце и проблемима смештаја у интернате у Земуну и Београду где 23 шабачких малишана похађа школе. Овом приликом истакнуто је да шабачка локална самоуправа уредно измиру-

Милица Ђурђевић и Лука Младеновић

је обећане обавезе за финансирање деце у основним школама, па често има разумевања и за средњошколце за које није обавезна да плаћа.

Највећи проблем је недостатак учбеника и стручњака за рад са децом оштећеног вида у општинама Коцељева, Владимирци, Богатић и Шабац.

Б. Р.

ском институту у Паризу, био је и врстан виолончелиста и оргуљаш који је свирао оргуље у црквама широм Француске. Умро је од туберкулозе у Паризу 1852. године, а његово писмо у Француској званично је признато тек 1854. године.

Велику заслугу за прилагођавање Брајевог писма српском језику има дефектолог Вељко Рамадановић, који је 1918. године отворио прву школу за ослепеле ратнике.

Брајева азбука се састоји од шест тачака, распоређених у две колоне по три тачке; њиховом комбинацијом добијају се поједина слова, док се комбинацијом по две тачке распоређене у две колоне добијају знаци интерпункције

(запете, тачке, знак питања...). Слепи помоћу чула додира, јабучицом десног кажипрста читају слева надесно, а пишу здесна налево.

Последњих година, у учењу слепих Брајевој азбуци користе се механичке и електронске писаће машине и штампачи, такозвани ембросери. Без обзира на развој технологије, стручњаки предност у учењу Брајевог писма и надаље дају класичном начину (металне плоче, шило, папир, оловка) јер на тај начин слепи могу да читају и да пишу, да се сагледа њихова писменост и знање, док је код рачунара то, углавном, једностран процес.

Миланка Иванчајић

**ИБРАХИМУ ХАЦИЋУ,
КЊИЖЕВНИКУ И
ПАСИОНИРАНОМ
ИСТРАЖИВАЧУ
ГЉИВА**

Песник у земљи фунги

Знатно пре него што је отишао у пензију, реномирани миколог аматер случајно је ушетао у чудесно и неистражено царство „животиња које не ходају“

Књижевника Ибрахима Хаџића знамо као дугогодишњег уредника Школског програма ТВ Београд. Међутим, данашњег пензионера ваља упознати и као пасионираног истраживача гљива, једног од оснивача Миколошког друштва Србије и покретача часописа „Свет гљива“, који је о њима написао пет књига и велики број чланака. У ово чаробно јединствено царство ушао је

пре више од 20 година сасвим случајно и аматерски.

Ибрахим ретко једе гљиве, али обожава да их проучава, да открива непознате врсте за наше крајеве, да сређује хаос у вези са њиховим именима, да прави њихове детаљне моделе у гипсу, узима отиске спора методом коју је сам патентирао и на основу ње прави банку гена у којој има око 600 отисака разних врста, односно семена које се под одређеним условима може засе-

Тартуфи у Београду

Дуго се сматрало да чувени тартуфи расту само у Италији и Француској, као и у Истри у бившој Југославији, али они су пронађени и у нашим крајевима, чак у центру Београда. Такође је, и то захваљујући активности чланова Миколошког друштва Србије, овде откривено десетак и више врста различитих гљива које су нетипичне за наше поднебље, а типичне за Медитеран или неке врсте за северне крајеве, па чак и за афричке, новозеландске и америчке просторе.

Вргања највише после летњих киша

јати. До сада је у свој дневник уписао око 1.700 излазака на терен, углавном око Београда, где живи, и Рожаја у Црној Гори, где је рођен, што је неколико година свакодневног трагања.

Ту су – треба их наћи

– У пензију сам отишао 1995. године, а још 1987. сам се укључио у гљиварство – прича Хаџић. – Почео сам да сакупљам књиге и да их преводим уз помоћ супруге Весне, да идем на терен, да изучавам гљиве. То је било празно поље по коме сам се тешко кретао јер нисам имао саговорника, али је било и изазовно пошто је све што сам нашао било ново. Како за мене, тако и за српску микологију. Сваки излазак у природу пропратио сам писаним пода-

цима који су се за минулих двадесетак година сабрали у 11 сvezака.

Разлоге за страст према гљивама наш саговорник тражи у њима самима:

– Оне нису ни биљке ни животиње, оне су и једно и друго, па њихово постојање можда најбоље дефинише израз: гљиве су животиње које не ходају! У њима има одлика и једног и другог света, и то животињског више него биљног, оне су на неки начин синтеза флоре и фауне, па је у науци с разлогом предложено да се двама поменутих великим царствима прикључи и треће – царство фунги. И још да додам: гљиве су главни разлагачи у природи, без њих и бактерија наша планета би се угушила у сопственом отпаду.

За оног ко је дубоко уронио у микологију, каже Ибрахим, изазовно је сазнање да нико заправо не зна колико врста гљива расте на нашем поднебљу, изузетно богатом и разноликом и у биљном и у географско-климатском погледу.

Међутим, интересовање наше науке за гљиве било је у обрнутој сразмери са овом разноликошћу. С друге стране, тек се од народа о њима скоро ништа није могло поуздано сазнати.

– Истражујући познавање гљива у нашем народу и скупљајући народна имена, такозване микониме, једва да сам дошао до симболичних четрдесетак врста. Неки укорењени страх од њихове појаве, па и довођење у везу са нечистим силама, учинили су да их људи избегавају. У време гладних година наш народ се пре опредељивао да једе биков или храстов жир и кору са дрвета него гљиве. А рачуна се да на нашим теренима расте четири-пет хиљада виших врста гљива. До сада се зна за нешто више од 1.000, од којих је вероватно 200-300 јестиво.

Много тога необичног код гљива било је изазовно Ибрахиму: њихова брза појава и брз нестанак, необичан из-

Смртно отровна зелена пупавица

глед, боје, места на којима се јављају, необичан мирис и укус. Временом су се његова сазнања увећавала, а са њима и збирка осушених гљива (ексиката) и отисака спора. До сада је одредио око 800 врста, не престајући да трага за новим. Зна да су многе за нас још неоткривене врсте ту негде, само их треба наћи.

Илустровани речник

Прву књигу о гљивама овог поднебља, „Гљиварску почетницу“, Ибрахим је написао још 1995. године, а недавно, тек изашао из штампе – „Илустровани речник света гљива“, написан са др Јеленом Вукојевић, шефом катедре за микологију на Биолошком факултету. То је, тврди наш саговорник, јединствена публикација чак и у оквирима светске микологије јер су у њој детаљно илустроване и обрађене бројне морфолошке карактеристике гљива које су први услов за правилну макроскопску детерминацију врста. За домаћу микологију књига доноси 780 нових тзв. народних имена гљива која су заправо покушај њихове стандардизације у срп-

ском језику, односно покушај увођења реда у прилично хаотично стање које влада у скоро свим писаним изворима код нас. Уз научна, латинска имена, стандар-

Опрез са литературом

Хаџић каже да је пробао око 120 врста гљива па је прекинуо експериментисање:

– Треба бити јако обазрив, јер не верујем много ни гљиварској литературе која се пуно преписује. И код нас су се неки нестручни људи због профита упустили у писање тих књига, са пуно погрешних података, а са гљивама се није шалити јер је један примерак, рецимо зелене пупавице (*Amanita phalloides*), довољан да усмрти човека.

дизована народна имена биће сигуран пут за правилно спорузумевање и међу берачима гљива и међу миколозима.

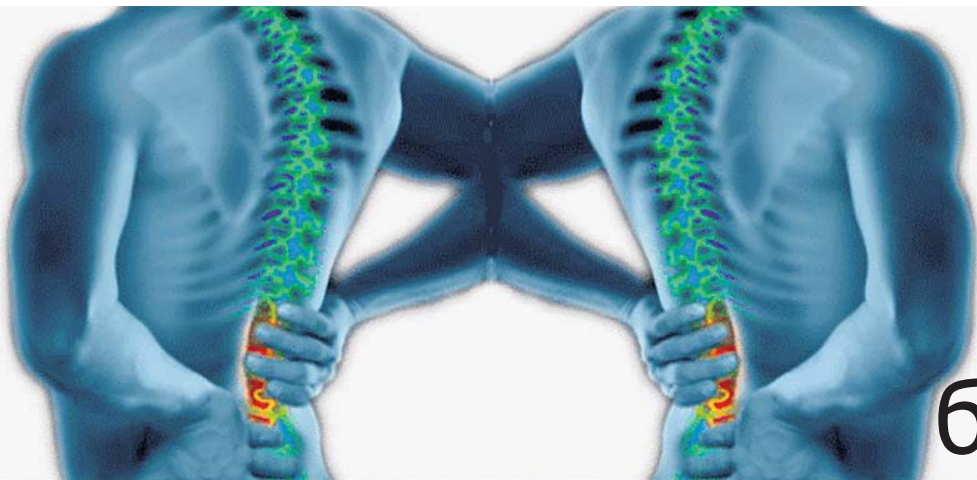
У закључку истраживач пошло уступа пред књижевником:

– Пошто се јављају током целе године, гљиве ме изводе у природу по сваком времену, што ми доноси небројена задовољства: затицао сам фазанке на гнезду, бранио сам голуба од јастреба, посматрао борбу јеленака, трзао се на нагло излетање косова из жбуња, пратио вијугање змија кроз траву и барице, дивео се растегнутој пауковој мрежи између стабала, пратио вучје трагове, прегледао ледине које су дивље свиње изорале кљовама и још много, много тога.

Радмила Таминовић

Гипсани одливци на изложби гљива

ПОНЕКАД ЈЕ СПАС У
АЛТЕРНАТИВНОЈ МЕДИЦИНИ:
ЛЕЧЕЊЕ РУКАМА
ИЛИ – ХИРОПРАКТИКА

Хирургија без скалпела

Ова потпуно безболна и безопасна метода обично долази на ред кад болови у леђима, врату, лумбалном делу кичме или разне врсте главобоља не престају ни после седатива, физикалне терапије, па и операције

Прекомерно седење у колима, за компјутером или телевизором неретко оставља последице у виду болова у леђима, врату, лумбалном делу кичме или разних врста главобоља. Од тога пати чак 70 одсто човечанства, углавном услед неправилног стајања, ходања, ношења терета, седења или лежања. А кад не помогну таблете или физикална терапија, остаје традиционална, такозвана алтернативна медицина позната као – хиропрактика (у преводу са грчког – лечење рукама).

Лаици, али и знатан број лекара, хиропрактичаре доживљавају као костоломце који истежу, чупају, грубо притискају или уврћу кичмене пршљенове, убеђени да је тај третман агресиван,

болан, непријатан, па чак и ризичан.

– Хиропрактика је потпуно безболна и безопасна метода лишена било каквих грубих покрета, саставни део и допуна класичног медицинског третмана коју многи називају хирургијом без скалпела – објашњава мр sc. мед. Петар Динић, специјалиста неурофизиолог, први школовани доктор хиропрактике у нашој земљи. – Уз уобичајену медицинску процедуру приликом прегледа и дијагностике за нервно-мишићно-скелетне проблеме (рендген, магнет, снимање крвних судова, доплер...), хиропрактиком се поспешују природне обнављајуће силе организма да сам себе излечи без примене лекова и хирургије. Због тога

Др Петар Динић

је подједнако применљива на бебе, као и на људе од 90 година, па и на оне са високим степеном остеопорозе. А оправдано подозрење према хиропрактици код великог броја пацијената, па и лекара, створено је само због њене нестручне примене и злоупотребе.

Према речима овог доктора хиропрактике са америчком лиценцом, председника Српске асоцијације за хиропрактику и члана Комисије за традиционалну медицину при Министарству здравља Србије, овом методом се, заправо, успоставља нарушен однос између кичме, мишићног и нервног система изазван неправилним држањем тела, повредама, стресом. Било да је реч о спазму или измештеној кости, хиропрактичар проналази и отклања сваки механички притисак са стране који, изазивајући

бол, ремети нормално функционисање нервног система. Реч је о минималним померањима између кичмених

Западњачки изум

За разлику од већине грана традиционалне медицине које су зачете на Далеком истоку, хиропрактика је настала у Америци 1895. године, а данас се примењује у око 90 земаља света. Због велике успешности у лечењу проблема у вези са скелетно-мишићним системом, посебно бола у леђима, покривена је здравственим осигурањем у Америци, Канади и Аустралији, а школе за хиропрактику постоје и у Јапану, Великој Британији, Француској, Шпанији, Шведској...

Ризични костоломци

Наш саговорник не пориче да народно искуство и знање, које се преноси с колена на колена, у великом броју случајева може и да помогне, али истиче да су, услед недостатка стручности, ризици огромни. Такви надрилекари не пружају гаранцију да могу да помогну, а довољно је једном да оману и да човек, рецимо, остане парализован.

Корисни савети

За превенцију болова у кичми др Динић саветује:

1. Никако не треба спавати на стомаку, јер се тако оптерећује доњи део леђа, а нарочито врат пошто се глава криви у страну. Најбољи положај је на боку, с тим што колена треба да буду благо савијена, лактови испод рамена, а јастук не виши од 8-10 центиметара, да би центар главе био у истом нивоу са кичмом.

2. Правилан положај приликом ходања постиже се тако што се стане уза зид са приљубљеним куковима и главом која иде уназад док га не додирне, а брада је у савршеној хоризонтални, паралелна са подом. Када се направи корак напред у истом положају, из профила може да се повуче права линија од уха, преко рамена, кука и колена до стопала. Али пошто нико тако нити стоји нити хода, довољно је да човек свака 2-3 сата заузме тај положај по неколико секунди.

3. И ово је намењено људима који много седе, не траје више од неколико секунди, а треба да се ради на сат-два, што чешће, то боље: такође се заузме положај уза зид, кичма се исправи, рамена су повучена уназад, а онда следе дубоки уздах и лагани издах кроз уста. То је ефикасан начин за ослобађање од стреса. Ова вежба може да се ради и било где, у столицу испред компјутера, у фотељи испред ТВ-а...

пршљенова, вратних, грудних или лумбалних, од једног до пет милиметара, која изазивају болно грчење мишића, спазам. Враћањем тих неколико милиметара отклања се непосредни узрок бола, а следећи корак је исправљање лоших навика које су довеле до проблема. Хиропрактичар не може да утиче на трајне коштане промене као што је, рецимо, спајање пршљенова, али може да смањи бол у мишићима који на то реагују.

Велики је списак тегоба које ово лечење рукама може да отклони или ублажи: акутна стања везана за кичму као што су лумбални синдром са дископатијом или без ње, трњење дуж ноге или у прстима руку, бол у рамену и руци, разне врсте главобоља, вртоглавице, зујање у ушима, поремећај равнотеже, хронични умор, пад концентрације, несаница. Ту спадају и спортске повреде, истегнућа лигамената, болови у мишићима и зглобовима кука, колена, стопала, рамена и шаке, фибромиалгија и неуралгије, као и хроничне дегенеративне промене на кичми попут кифозе, спондилозе и остеохондрозе. Корекцијама и специфичним вежбама утиче се на бољу покретљивост и прокрвљеност

тих делова коштаног система, успоравајући дегенеративни процес.

– Наш циљ је да пацијенту буде боље без лекова и операције ако није неопходна – каже др Динић. – Тврдим да у 95 одсто случајева дискус хернија не мора да се оперише, али терапију сме да спроведе само онај ко зна где треба да притисне, а где не сме. Хирургија увек остаје као последња могућност, мада ни она не гарантује успех. Наравно, постоје и случајеви када се хиропрактика не сме примењивати, а то су преломи, акутна запаљења и малигнитети. Зато пре сваке терапије морамо да имамо одговарајуће налазе којима такозвани костоломци по правилу не располажу.

Пошто је хиропрактика систем знања од филозофије до практичне примене који максимално користи достигнућа и искуства савремене медицине, др Динић је убеђен је да је излаз у едукацији и пацијената и лекара, као и у тимском раду ортопеда, реуматолога, доктора физикалне медицине, неуролога и хиропрактичара.

Р. Таминцић

У БОЛНИЦИ „СТЕФАН ВИСОКИ“ ИЗ СМЕДЕРЕВСКЕ ПАЛАНКЕ

Донације за врхунску опрему

Општа болница „Стефан Високи“ из Смедеревске Паланке у овој години наставља да подиже квалитет пружања услуга и неге пацијентима: увелико се ради на пројекту палијативног збрињавања болесника, за шта ће се, према речима Наташе Милосављевић, задужене у болници за контакте с јавношћу, средства добити од Министарства здравља. Планира се набавка апарата за рано откривање карцинома грлића материце, са представницима америчке амбасаде потписан је предуговор о финансирању изградње нове кухиње, санираће се кров Службе физикалне медицине и рехабилитације Бање на Кисељаку, а планира се и отварање пријемне службе за ургентне случајеве и инфективног одељења.

Иначе, захваљујући средствима ресорног министарства, Републичког завода за здравствено осигурање, донатора и властитим улагањима, ова здравствена установа, у којој се лече грађани Смедеревске Паланке и комшијске Велике Плана, лане је набавила доста нове опреме врхунског квалитета.

Доктор Милан Бркић (лево), директор Болнице, са донаторима

– Од четири милиона динара добијених од Републичког завода купили смо мамограф апарат, а од девет милиона динара које нам је дало Министарство апарат за дијализу, дијализне столице и вагу. Набавили смо и апарате за праћење гаса и за биохемијске анализе, одређивање тумора, што до сада није рађено у болници. Близу девет милиона динара уложено је у куповину стерилизатора и апарата за мерење косне сржи, набавили смо и два апарата за магнетну резонанцу, електростимулатор и ултразвук за службу физикалне медицине и рехабилитације Бање на Кисељаку – набраја Наташа Милосављевић.

Захваљујући донаторима, међу којима је и тенисерка Јелена Јанковић са 500.000 динара, набављена је и нова централа; Општина је помогла да се купи санитетско возило, цип, поклон америчке амбасаде, продат је и купљен „пунто“. Организација „Љуби ближњег свога“ поклонила је 85.000 долара, а за уклањање инфективног отпада Европска агенција за реконструкцију и Министарство здравља дали су 67.000 евра, док је америчка амбасада поклонила 350.000 долара...

Сл. Костантиновић

САВЕТИ ИСКУСНЕ ДОМАЋИЦЕ

Промените лоше навике

Много је лоших навика у исхрани и начину припреме оброка којима се систематски погоршава здравље и истовремено троши новац на лекове. Избегавајте неке од њих.

1. Ако устајете буновни, са боловицама у леђима или ногама, погледајте шта пас или мачка раде после буђења – протежу се у свој својој дужини; па ако они то раде, иако нису

ге по стану, кући, дворишту – нормализоваће се циркулација у ногама и биће вам лакше.

Средином преподнева не треба пити кафу већ појести неколико сувих шљива или воће. Увозно воће је скупо, али домаће јабуке нису толико, а потребни су вам биљна влакна, витамини и други корисни састојци из воћа. Без обзира на новац којим се

читали сличне савете стручњака, зашто то не би чинили и људи. Неће да шкоди. Напротив.

2. Многи људи одмах по буђењу пију кафу уз неколико попушених цигарета, истовремено гледајући ТВ програм који извештава о несрећама, поскупљењима, заседању скупштине од претходног дана на коме се посланици међусобно вређају, амаловажавају... Тако проведено време најгора је комбинација по физичко (кафа и цигарете) и психичко здравље (ТВ програм).

Како то избећи? Прво попити шољу чаја, различито по данима (зелени, црни, воћни...), по могућству са кашичицом меда. Затим доручковати (најбоље уз музику са радија), одгледати вести и корисне информације (временска прогноза, где неће бити струје или воде), а тек онда попити кафу ако је то редовна навика.

Ако временске прилике дозвољавају, отићи у шетњу уместо гледања лоших серија; најбоље је прошетати обалом реке или језера, али ако нема те могућности, може се шетати око зграда у блоку, околним улицама, па макар и у дворишту. Стручњаци препоручују шетњу од пола сата, почните са пет минута и постепено повећавајте време шетње. Ако у току дана дуже гледате ТВ програм или нешто радите седећи, на сваких пола сата „протегните“ но-

располаже, треба бити опрезан при одабиру најкрупнијих и најскупљих јабука јер не зна се да ли је то таква сорта или је превише прскана заштитним средством. Можда је сигурније да се воће и поврће, на пијаци, купи од продавца са мањим гомилицама разних производа (ситније јабуке, мало шаргарепе и др.), јер је већа вероватноћа да је то из његове баште и непрскано. Наравно, ко има гастритис, боље да поједе прокувану јабуку.

Многи воле корисне поморанце, али прочитала сам да ово воће не треба да користе они који имају неку болест једњака, гастритис, камен у бубрегу или су алергични на ово воће. Или, грејп не треба да користе особе које узимају препарате за снижавање холестерола, антибиотике, лекове против срчане аритмије, неуролошко-психијатријске препарате... Најсигурније је да питате лекара које намирнице, укључујући и воће, не треба да користите.

Добро упржен подварац, шницла или кромпир омиљени су у исхрани многих људи. Боље заборавите на таква јела јер ако сте здрави, дуже ћете здравље сачувати, а ко већ има неко обољење, нећете га оваквом храном погоршати.

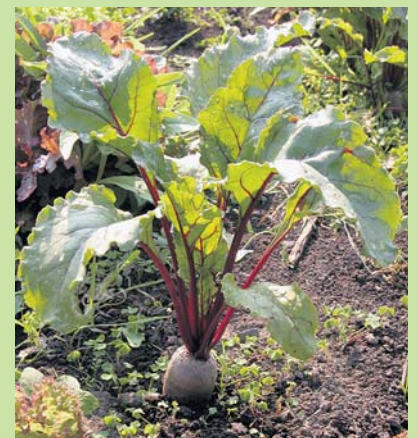
Јела од цвекле

Цвекла је богата витаминима и минералима, нарочито хромом којег баш нема у другом поврћу. Млада цвекла, ољуштена, нарендана и преливена сирћетом и уљем, одлична је салата зими. Ко воли љуткасто, може да дода и мало ренданог рена, што ће ублажити слаткаст укус цвекле. Ако желудац то не подноси, неољуштена цвекла се обари, прохлади, скине се корица и исече на танке колутове. Воду прокувати са мало сирћета, бибера, лорбера, соли и белог лука, па кад се прохлади прелити цвеклу сложену у теглу и ето салате за неколико дана.

Чорба: једна средња цвекла и једна шаргарепа по особи, нарендане, скувају се у 3 дл воде. Може се додати мало месне коцкице, а уместо воде, супа од костију. Кад поврће омекша, испасира се, још мало прокува, дода мало соли и бибера и чорба је готова.

Салате: по две кашике рендане цвекле, јабуке, шаргарепе, роткве, пашканата и целера, ако има и мало зелене салате, прелити сирћетом и уљем; та салата је богата витаминима.

Вариво: обарити четири цвекле средње величине да мало омекшају, ољуштити и издубити. Скувати 50 г пиринча, оцедити, додати кашичицу сувог зачина и мало бибера и тиме пунити цвекле. Поређати цвекле у шерпу, између сипати издубљено месо цвекле, преостали пири-

нач и лишће цвекле, ако га има. У 1 дл воде или супе од костију размутити кашику брашна и пола коцкице за супу, сипати преко цвекли па попрскати кашиком уља и пирјанити 10 минута.

Пензионерка Кова

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

И без Божане, игра мечка

Наши политичари су лидери региона и врхунски стручњаци, јер да није тако, не би овај могао у једној влади бити министар пољопривреде, а у другој трговине; или да од министра енергетике постане министар вера...

Откад се сећам, дете моје, пролазили су кроз наша села мечкари, најчешће о празницима. За њима је трчала гомила знатижељне, босоноге сеоске дечурлије. Зауостављали би се пред кућама да домаћинима и њиховој чељади покажу вештине припитомљених медведа. Не знам зашто, али најчешће име мечке, која би се уз звуке даира окретала, плесала и показивала оно што би газда од ње тражио, било је Божана. За парче хлеба, које јаје, мало сланине или неки колач, мечка је играла. Њихови власници, ономад Цигани, а данас Роми, трпали су у торбаке све што би им народ дао, па би од тога после било хране и за њих и за Божану.

Силом у светлу будућност

Није ономад било неке културе у селу, ни биоскопа, ни телевизије, ни честих приредби, па би сваки долазак мечкара био догађај о коме се распредало данима. Некоме је било жао мечке, неком деце, али сви су то сматрали поштеним послом оних који нису имали ни куће ни кућишта и који су одувек живели за дан и комад.

Одавно је минуло то доба, чедо моје. Она сеоска дечурлија порасла и преселила се у градове; средовечни постали старци што једва држе коју кокошку и мало баште; држава од села узимала кад год је и колико год телма, а слабо враћала. И данас узима. Нестају комбинати, растаче се механизација и сва друга имовина, будзашто, и на руку којекومه.

И ето, гледали смо на телевизији, нема више ни мечке да игра по сеоским атарима. Покупише Божану из Читлука,

а из Пожаревца Касандру и Сеиду. Немачка организација за заштиту права животиња „Четири шапе“, коју подржава Европска унија, одведе, под окриљем ноћи, наше мечке у бугарски азил.

Ромским породицама уз мечке одоше „њива и ливада и крава“ – све оно што власнику тих добара храни децу.

Гледала сам, љуби те баба, кад су Славку Јовићу прочитали решење о конфискацији мечке Божане, и он га потписао. Није да није плако док је „хранитељку“ своје породице од 15 чланова изводио из штале у кавез ових страних заштитника животиња. Опираше се и Божана уласку у европски кавез, урлала, подизала на задње шапе, али је морала да испуни очекивања племенитих заштитника животиња и крене преко Бугарске у светлу будућност Уније. Да мало и тамо заигра, бар за неко време...

Осим тужних, бивших власника, испратили су је новинари и сниматељи, ветеринарски и ловачки инспектори, а било је и неких из министарстава. Није баш министар главом и брадом, али неки од тих чиновника за које се баш и не зна через чега примају плате, изашли су на терен. Није ни њима лако, дете моје. Свашта се у свету дешава. Председник оне далеке државе Туркменистан наредио је члановима своје владе да се врате у школу и запретио да ће их отпустити ако то не учине. Неспособни су, вели, да спроведу неопходне реформе у земљи, због чега је већ отпустио неколико министара.

Није ни чудо, љуби те баба, што су министри и влада неспособни, кад је његов претходник трајање факултета смањено са пет на две године.

Али, није ми јасно шта је с овим нашим! Све школовано и прешколовано; многи стекли дипломе на колеџима у иностранству, магистарске, докторске и друге титуле прикачили на биографије, а неке стране агенције проглашавају их лидерима региона и препаметним и перспективним стручњацима.

Поклон према заслуги

Ту су у праву, што јест, јест. Да није тако, не би овај могао у једној влади бити министар пољопривреде, а у другој трговине; или да од министра енергетике постане министар вера; од локалне самоуправе до образовања...

Зато данас сељаци бившем министру, који је унаказио пољопривреду, шаљу млеко на поклон и подсећање на „заслуге“; зато многи данас одустају од „бесплатних“ акција, мада су им можда могле помоћи да купе и домаћи „фијат пунто“; зато нам ових дана гувернер поручује да ћемо из кризе изаћи ако штедим, а премијер саветује да трошимо...

Залуд је отишла Божана, чедо моје. Овде мечка и даље игра, мада по Србији и око ње шпартарју разни „милосрдни“ хуманитарци и пословњаци са две, четири, шест, десет и бесконачно много шапа, које стављају где год им падне на памет.

Унука Ика

КАКО ЈЕ ЕКОНОМСКА КРИЗА ПОГОДИЛА
ПЕНЗИЈСКЕ ФОНДОВЕ

Милано: будуће пензије најмање угрожене у Италији

Магла уздрмала темеље

На глобалном нивоу, прошла година завршена са мањком од чак 18 процената

Светска економска криза, која све више подсећа на ону „велику депресију“ из 1929. које се већ нико жив не сећа као личног искуства, почела је као финансијско урушавање великих банака, осигуравајућих друштава и инвестиционих фондова.

Све је кренуло тако што су се велики играчи на овом терену „преиграли“, тако што су „правили паре“ тамо где их није било. „Паковани“ су и „препакивани“ амерички хипотекарни кредити, па онда на глобалним финансијским берзама продавани као „деривати“, финансијски инструменти који су обећавали велике приносе.

Наравно, у систему који је заснован на похлепи – да се заради што више – није било много опреза. Једно време зарађивали су сви: и банке које су их „паковале“ и износиле на финансијска тржишта, и они који су у то улагали. Свима је било лепо док је трајало. А трајало је све док милиони Американаца, без сталних послова и прихода, који су узели хипотекарне кредите за куће које себи нису могли да приуште

– нису почели да престају са отплатом доспелих рата. Банке су онда кренуле по своје, да би откриле како оно што су позајмиле не могу да врате продајом узапћених некретнина.

Велико спремање

Тако је, прво мало-помало, а онда као онај пустошни океански талас цунами, откривено да је цела игра била продаја ничега за нешто. У свету који је глобализован у мери да је постао истинско глобално село, нико од овог цунамија није био поштеђен, и отуда криза која се осећа баш на свим меридијанима. Отуда и велико „поспремање“ целог финансијског сектора, национализације банака, реорганизације фондова, доношења нових регулаторних прописа, велике државне интервенције...

Стрепње, међутим, изазивају оцелене оних који су по природи свог посла упућени, да се још није стигло до дна. А тамо сигурно није боље него што је овде.

Глобални пензијски фондови, у којима је у моменту када криза почиње да се помаља, крајем 2007, било укупно 30,4 билиона (хиљада милијарди) долара, нису, истина, у овим догађањима банкротирали, али су претрпели озбиљну штету.

Према анализи коју је почетком фебруара обелоданила лондонска консултантска кућа „Међународни финансијски сервис“, прошлогодишњи губици пензијских фондова су били „међу највећим“ који се памте. Њихова укупна вредност смањена је готово за петину – прецизније за 18 одсто.

Ово је просек, што значи да су на појединим финансијским тржиштима и у појединим регионима ове штете биле мање или веће. Највећи губици били су, наравно, у Америци, где је концентрисана главнина пензијских фондова (64 одсто). Биланси тамо (као и у Канади и Аустралији) на крају прошле године показивали су пад вредности који је ишао и до 30 одсто.

Судећи према поменутој анализи, најмудрије инвестиционе одлуке доносили су менаџменти пензијских фондова у Италији, где је губитак био само шест одсто, затим у Шпанији и Немачкој (седам одсто).

Оно што се показало као закономерност, то је да су мању штету претрпели они фондови који су боље уравнотежили улагања, пошто су најмањи пад вредности имале државне обвезнице. Оне су послужиле као амортизер, ублажавајући губитке у другим секторима инвестиционог портфолија.

Пензијски фондови су иначе традиционално најрегулисанији од стране држава, а у инвестиционој политици најопрезнији. Да би сачували новац који им је поверен, а у исто време га и увећавали, њихове инвестиције се распоређују тако да, чак ако се негде и изгуби, добити на другој страни то надокнаде, па тако укупан резултат буде да улог у целини – и вредност улога сваког појединачног улагача, будућег пензионера – стално расте.

Инвестициони фондови зато део улога имају у некретностима, у акцијама, државним обвезницама, али и у финансијским „дериватима“ чији је колапс и покренуо текућу кризу.

Сред олује постојано...

Какав ће однос између ових делова бити, зависи од ситуације у сваком делу света, али и од процена менаџера инвестиционих фондова. Ево како то изгледа на примеру пензијског фонда америчке федералне државе Њујорк.

Тај фонд је крајем прошлог марта, када је завршена претходна финансијска година, имао укупну вредност од 154 милијарде долара, са 677.321 активним чланом који су уплаћивали доприносе, али и 358.109 оних којима су, на основу завршених улагања, исплаћиване пензије у укупној вредности од 6,7 милијарди долара.

Седам месеци касније, у октобру, када је криза почела да показује сву жестину, овај фонд је већ изгубио петину своје вредности, то јест око 31 милијарду долара.

„Портфолио“ овог фонда имао је, иначе, 31. децембра 2008. следећу структуру: 39,5 милијарди долара у акцијама америчких корпорација, 15,3 милијарде у акцијама страних друштава, 42,1 милијарду у улозима који доносе фиксне приходе (камате), 12,5 милијарди у „алтернативним инвестицијама“, 49,3 милијарде у некретностима и 13 милијарди у улозима „са гарантованим повраћајем“.

У нормалним околностима, то гарантује стабилност, у кризним – да ће губици бити минимални. То што је изгубљена чак петина вредности, потврђује да су околности заиста ванредне.

На недавном састанку управног одбора овог фонда поручено је „да нема разлога за панику“, нити да треба мењати стратегију. „Ситуација на тржишту јесте сада катастрофална“, објаснио је то финансијски директор Тим Кахил. „Сада смо усред олује, а кад она прође, бићемо награђени зато што смо били постојани...“

Још кад би се знало колико ће олуја потрајати...

Милан Бекин

Црна Гора: повишица 4,9 одсто

Управни одбор Фонда ПИО Црне Горе донео је почетком месеца одлуку о усклађивању пензија и других права од 1. јануара за 4,9 одсто.

После првог редовног усклађивања пензија по „швајцарској формули“ (по пола са трошковима живота који су порасли за 3,4 и зарадама које су расле 6,4 процента у претходном полугођу), просечна пензија у Црној Гори износиће 250 евра, а издатак за месечну исплату 30 милиона евра.

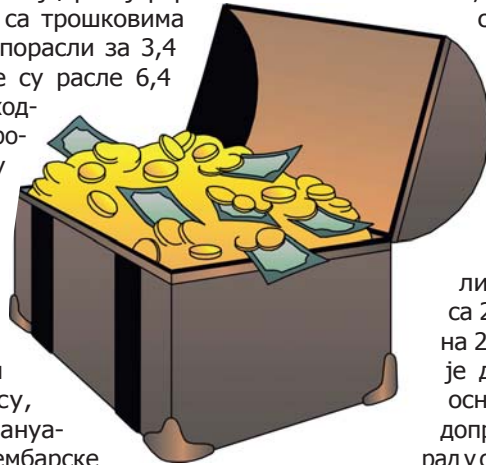
Црногорски пензионери су, иначе, крајем јануара примили децембарске пензије с другим ванредним увећањем за 10 одсто (првим су увећане пензије из децембра 2007) сходно Закону о обештећењу корисника права из ПИО.

Непосредно пре тога, мр Радоје Жугић, директор Фонда ПИО Црне Горе, најавио је да ће у 2009. „упркос оценама економских аналитичара да она неће бити лака, пензије бити сигурне и редовне, да неће би-

ти нормативних ограничења, и да ће се оне усклађивати 1. јануара и 1. јула“. За ову годину, рекао је он, планиран је буџет од 373 милиона евра, од чега су две трећине доприноси, а остало трансфер из државног буџета.

Пројекције су реалне, тврди мр Жугић, иако је од 1. јануара стопа доприноса за пензијско-инвалидско осигурање са 21 одсто смањена на 20,5 одсто: дошло је до проширивања основице обвезника доприноса, смањен је рад у сивој економији, из

приватизованих фирми редовније се уплаћују значајни приходи за доприносе, трошкови стручне службе за пет година смањени су са 9,3 на 2,5 одсто, а ове године планирано је да Фонд мерама рационализације уштеди око пола милиона евра, из којих би се, као и досад, финансирала социјална давања пензионерима, рекао је директор Фонда ПИО Црне Горе.

Хрватска: скупље здравство

У Хрватској је од почетка године уведен додатни допринос за здравствено осигурање пензионера у висини једног или три процента њихових припадности.

Како је Мировински завод обавестио кориснике, за све пензије до висине просечне плате из првог лањског полугођа, тј. до 5.108 куна (близу 700 евра), додатно ће се издвајати један одсто за здравство, али ће овај нови трошак ићи на терет Завода.

Пензионери ће и даље примати своје досадашње нето пен-

зије. За пензије изнад висине просечне зараде, додатни допринос за здравство износи три одсто и он ће се уплаћивати на терет пензионера, односно за толико ће бити умањен

нето износ који се исплаћује кориснику пензије.

У ПОСЕТИ ПЕВАЧКОМ ДРУШТВУ
„ЗВИШКИ АКОРДИ“ У КУЧЕВУ

Чувари народног блага

Људи у поодмаклим годинама уживају у дружењу на пробама и концертима, а свој оптимизам нуде свима који желе да их чују

Певачко друштво љубитеља музике „Звишки акорди“, које су ентузијастички основали у Кучеву пре три године да би неговали народну староградску музику, имало је неколико успешних наступа у граду на Пеку и у осталим местима Браничевског округа. Певачко друштво има 20 чланова међу којима су већина пензионери: највише је просветних радника, али има и медицинских, затим техничара, трговаца и домаћица.

– Имамо солидан састав и трудимо се да га још више омасовимо. Поред певања староградских и изворних песама, као и балада, наши чланови се баве и пи-

сањем стихова, прозе и сакупљањем легенди из нашег краја. Од велике помоћи нам је солиста на хармоници Драган Митровић који нас редовно прати на свим пробама и гостовањима – каже секретар друштва Стеван Илић.

Већина чланова већ су у годинама, неки су цели радни век учили друге да говоре, пишу и певају, па су нашли заједнички интерес да певају за своју душу и да увесељавају оне који воле овакву врсту музике.

Јасмина Ашлер је просветни радник, водила је школски хор, па тим искуством и љубављу према музици доприноси квалитету изво-

Са једног од наступа

ђења песама и наступа на концертима.

– Успели смо да оформимо први и други глас. У току увежбавања коригујемо се, заједнички доносимо мишљење о отпеваној песми, о недостацима и добрим странама. Сви смо старији и не можемо да певамо високим тоном, најлепше је, по мом мишљењу, да доста добро звучимо. Музичар који нас прати је мој ђак, сада испада да је он учитељ а ја ђак, али се ипак добро слажемо. Неки пут и погрешимо, људи смо у годинама, али то нам не пада тешко јер сви волимо да певамо и некако сви звучимо оптимистички – вели Јасмина.

Пре почетка пробе приреди се мала забава, јер има овде и забављача који знају доста вицева и шаљивих прича, а и оних који пишу песме.

– Планирамо да направимо програм који ће бити

за свачију душу, не само песме, већ и нека прича, легенда или добар виц. Желимо да певамо и старе изворне песме да не би биле заборављене, из Шумадије, Војводине, Врања и са Косова и Метохије. Уз концерте, имали смо и више наступа на локалној телевизији „РУФ“ из Петровца на Млави. Имамо воље и ентузијазма, а треба видети на нашим пробама, које се одржавају два пута недељно и трају најмање два сата, какво је то дружење и какав је то рад – прича учитељица у пензији Живадинка Малешевић.

Ово певачко друштво, са фолклорним ансамблом Центра за културу „Вељко Дугошевић“, доприноси оживљавању културног живота у Кучеву, а жеља им је и да младима пренесу све што је изворно и што треба да живи и траје.

Јелена Радовановић

КРУШЕВАЦ

Прославили крсну славу

Општинска организација пензионера из Крушевца прославила је по седми пут своју крсну славу – Светог Саву. Обележавању Савиндана присуствовало је око 180 чланова Организације. Славски колач пресекао је Тадија Максимовић, пензионер из Пријепоља, док је

чинодејствовање обавио свештеник Милош Југовић из Крушевца.

О животном путу светог Саве и његовом вишеструком просвећивању српског народа говорила је Јаворка Шишић, председник Управног одбора крушевачке пензионерске организације.

Драгомир Тришић

говорила је Јаворка Шишић, председник Управног одбора крушевачке пензионерске организације.

ГАЈЕЊЕ КОЗА МОЖЕ БИТИ ИСПЛАТИВ ПОСАО

Берићетно козје млеко

Млади рекордер из околине Књажевца задовољан, а стижу и признања

Бобан Аранђеловић из Саставка код Књажевца, иако млад (рођен 1987), рекордер је у производњи алпских јарића и козјег млека: прошле године у Привредној комори Србије, Одбор Задружног савеза за такмичења у постизању високе производње на поседу земљорадника доделио му је диплому за прво место. Годину дана раније био је други у Србији у узгоју јаради на 41. Републичком сабору пољопривредних рекордера, када му је председник Републике Борис Тадић уручио диплому.

Рекордер Бобан нам је рекао да је козе почео да

Бобан Аранђеловић

узгаја на предлог свог деде, који их је чувао у мањем броју, посебно што је

после завршене школе дуго био без посла.

– Чување коза је исплатив посао, претпрошле године од 100 коза добили смо 180 јарића, а прошле године смо повећали стадо на 170 коза: имамо алпске, беле, санске и балканске козе, које смо прошле године увећали за 40 грла – каже Бобан.

Козе, објашњава он, нису много захтевне када је реч о исхрани и одржавању:

– Испаша је на један километар од села, на 80 хектара ограђених „електричним пастиром“, отерамо их ујутро, а вратимо увече, тако да су преко дана без чувара. Козе су целе године на испашама, само их у зимском периоду хранимо сеном, житом, кукурузом и силажом коју спремамо у току године.

Наш саговорник објашњава да се козе музу музицама, и то четири одједном, тако да се посао заврши за један сат и добије 180 литара млека дневно, од чега буде око 40 килограма сира. Од 365 дана у години козе се музу 280–290 дана. Бобан још наводи да је Закон о чувању коза, производњи млека и сира веома

строг, да регистровано домаћинство мора да испуња-

Успешни пољопривредници

Књажевачки пољопривредници остварују запажене резултате у последње две-три године. Лане је, поред Бобана, Задружни савез Србије прогласио рекордерима Негослава Василијића из Слатине, који је у производњи млека од 32 краве остварио укупно 178.400 литара, односно 5.575 литара млека по грлу, а заузео је и друго место у производњи 24 приплодне јунице; Жељко Јеленковић из Вине који је узгојио 23 приплодне јунице трећи је у Србији.

Претпрошле године у Београду на Републичком сабору најуспешнијих пољопривредника, рекордери из општине Књажевац били су, сем Бобана, и Ранко Драгићевић из Саставка, у производњи кукуруза, у производњи меда Бобан Радивојевић из Књажевца, млека Негослав Василијић из Слатине и Жељко Јеленковић из Вине у узгоју приплодних јуница.

ва услове за држање коза, као и да има посебне просторије за производњу млека и сира.

Драгић Ђорђевић

Предавања за сремске паоре

Стручњаци Пољопривредног института „Доктор Петар Дрезгић“ из Сремске Митровице и ове зиме почели су серију предавања за произвођаче хране из шидске, пећиначке и митровачке општине.

Први сусрети организовани су са пољопривредницима у Шимановцима, Сремским Михаљевцима, Доњем Товарнику и Сремској Митровици. Произвођачи су показали велико интересовање за савете стручњака, али су такође истакли да прихрањивање пшенице неће зависити од њихове жеље и умешности, него од високе цене минералних ђубрива, због чега ће на многим површинама изостати.

Током фебруара биће организовано још седам предавања за земљораднике у Крњешевцима, затим у Војки и Шиду, Новим Карловцима, Кузмину, Шашинцима и, 25. фебруара, у Вишњићеву.

Пуне руке посла

У шабачки Центар за социјални рад недавно је стигло обавештење да је за резултате постигнуте у 2007. проглашен најбољим у Србији. Овако је одлучила Комисија Удружења стручних радника социјалне заштите Републике Србије.

Да би се заслужило овакво признање потребно је организовати читав низ сервиса и услуга које предвиђа стратегија развоја система социјалне заштите, каже Бранка Давидовић, директор шабачког Центра за социјални рад:

ПРИЗНАЊЕ ШАБАЧКОМ ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Петица од колега

– Наш центар је један од ретких у Србији који је успео, што ова награда и потврђује, да уз подршку и помоћ локалне самоуправе развије те услуге: поменимо само Саветовалиште за породицу и младе које ради још од 2003. године, а у 2007. почело се са новим услугама и сервисима; основани су тимови за мобилну интервенцију у кризним ситуацијама, Сигурна кућа, прорадио је и СОС телефон...

Развијена је и служба за помоћ и негу у кући. Такође, са шабачким Удружењем особа са аутизмом, локалном самоуправом и донатором Ружицом Поповић, почео је да ради Дневни боравак за децу и омладину са сметњама у развоју.

– Надамо се да ће у овој години бити остварена и идеја за отварање установе за децу оболелу од аутизма. Дакле, то је читав низ послова

су спремна за самосталан живот – објашњава Бранка Давидовић и наглашава да признање које су добили захтева даље подизање

који су допринели оваквом рејтингу наше установе. Ту је и Кућа на пола пута за децу која излазе из система социјалне заштите, а ни-

нивоа стандарда и услуга поменутих сервиса, а пред Центром је и озбиљна реорганизација рада.

Балша Радовановић

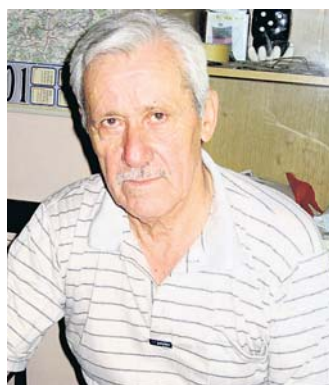
ПЕНЗИОНЕР ИЗ ТОПОЛЕ СТРАСТВЕН СПОРТСКИ РИБОЛОВАЦ

Пеца од дванаесте

Божидар Урошевић, председник Општинске организације пензионера у Тополи, имао је само 12 година када је први пут забацио удицу. Десило се то на Великој Морави у атару Њуприје, где му је најстарији брат радио као железничар. Тада је заволео реку, а пецање му је постало највећа страст. Није бирао реку нити је постављао питање новца у задовољењу велике љубави према спортском риболову.

Битнији му је био излазак на реку од онога што ће се закачити на удицу. У спортском риболову најчешће примењује принцип „упецај, па пусти“!

– Хоби сам пренео и на синове Сашу, Слободана, Славишу и Малишу, који су данас такође страствени риболовци – каже Божидар.

Божидар Урошевић

Урошевић напомиње да је спортски риболов у општинском крају јако скуп и објашњава:

– Топола припада тзв. центру, с чијом дозволом се може печати на Великој Морави од Јагодине до ушћа у Дунав и на југу до Ђердапа, али не може на Западној Морави, Гружанском и

Гарашком језеру. Ако би риболовци Тополе желели да посете све ове дестинације, морали би да имају три дозволе. Ја поседујем две и могу да пецам на Дунаву, Сребрном, Гружанском и Гарашком језеру и на Западној Морави од Чачка до Овчарбање. Све је то далеко од Тополе што, уз скупе дозволе, изискује и друге издатке. Многи пензионери зато и одустају од овог хобија, јер немају могућности да покрију те трошкове.

И још поручује:

– О риболовним подручјима треба више да воде рачуна „Србијашуме“ и они који газдују водама, али и наша удружења. Показало се да што је мање риболовачко друштво, веће су шансе за злоупотребе.

Д. Јанојлић

САВЕЗ ГЛУВИХ И НАГЛУВИХ ВОЈВОДИНЕ

Слушни апарати на дар

Савез глувих и наглувих Војводине наставиће и ове године бесплатну расподелу слушних апарата добијених из донације, започету крајем прошле године. Лане су ова вредна помагала дарована у Међуопштинском савезу глувих и наглувих у Сомбору (77 комада), Међуопштинској организацији за Кикинду, Чоку и Нови Кнежевац (50) и по више десетина комада у ОГ Бечеј и МО Суботица.

Приоритет при додели бесплатних слушних апарата имају незапослени оштећеног слуха, социјално угрожени и пензионери.

С. З.

ЗАНИМЉИВА БИЉКА ЈЕДНОГ ПОВРТАРА

Лауфа – сунђер и лек

Осушена, за прање и купање, а ољуштена и кувана за дијабетес

Миломир – Мишо Антовић, дипломирани машински инжењер из Прилипца код Пожеге, радно место у „Гами“ ужичког „Првог партизана“, стицајем околности, заменио је повртарством – породичним занимањем прадеда. Повртари су му били прадеда, деда и отац Љубо, који је 15 година радио на селекцији паприке „ајваруше“. Мишо је наставио ту производњу, унапредио је, па „ајваруше“ из његових пластеника достижу тежину 700 грама по комаду. У знак сећања и из захвалности оцу, назвао их је „Љубов длан“. Под тим именом могу да се нађу у свим семенарама у Србији.

Поред разних врста паприке, парадајза, краставаца, купуса, карфиола, салате,

Миломир – Мишо Антовић

спанаћа, Мишо узгаја и лауфу – необичну биљку која се користи као еколошки сунђер, а и као лек.

Лауфа се гаји као пузавица у повртњаку или већој саксији напуњеној смешом плодне земље, хумуса и песка у размери 3:2:1. Редовно се залива и гаји без хемијских стимуланса. На једној врежи доспева три до пет

плодова, облика већег краставаца, дужине 30 до 50 и пречника пет до 10 сантиметара. Кад плодови, у јесен, из зелене боје пређу у жуту, беру се, а кора им се љушти попут банане. Овако влажни и сочни плодови суше се на сунцу, или у топлој соби, око седам дана.

Суви плодови лауфе пресецају се напола, истресе се семе, а биљка се употребљава као сунђер за прање суђа, купање или у сличне сврхе.

Лауфа може да се користи и за лечење дијабетеса: ољуштена биљка се сече на режњеве величине кутије шибице и кува у 300 милиграма воде, а кад се охлади пије се по једна кафена шољица два до три пута дневно, пре јела.

Може и као пузавица уз кућу

Лауфа сунђер нема никакав мирис, а може да се користи више месеци.

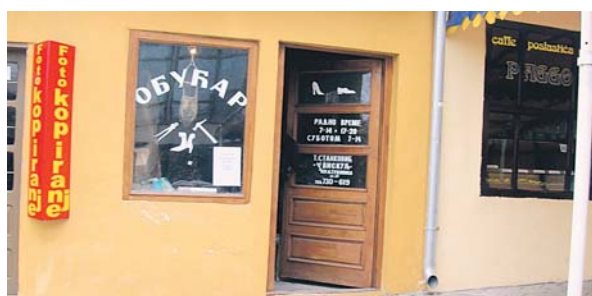
Ђоко Миловановић

У КЊАЖЕВЦУ МЛАДИ НЕ ХАЈУ ЗА СТАРЕ ЗАНАТЕ

Опанака ни за сувенир

У Књажевцу, који је према попису из 1866. године имао 358 занатлија у 29 врста заната (грнчари, гуњари, ткачи, кројачи, ковачи, бојације, столари, поткивачи, воскари, кожари, котлари, јорганције...), стари занати замиру јер млади, како каже последњи опанчар овог града Томислав Станковић Вискуљ (1950), не желе да раде ове послове.

Прве радње опанчара појавиле су се у граду на обалама два Тимока (Сврљишког и Трговишког) у другој половини 19. века, а до тада су сељаци сами себи израђивали опанке од свињске или говеђе нештављене коже. У граду је било петнаест опанчарских радњи, заната је било и по селима, све

до појаве индустријске обуће тридесетих година 20. века. Од тада се број оних који се баве опанчарством знатно смањило. Није много помогло ни оснивање задруге 1945. године, којом су опанчари, а и обућари, хтели да се заштите и обезбеде заједнички пласман: производили су се мушки опанци са великим врховима, разни каишеви, минијатурни опанци, као и сувенири.

Од 1995. године Књажевац нема више опанчарских радњи, а у целом граду остале су још две обућарске (једну држи опанчар Томислав), без будућности због незаинтересованости младих за израду и поправку обуће.

Д. Ђорђевић

БИВШИ КОЛАР У БЕЛОТИЋУ КРЕПКО УШАО У ДРУГИ ВЕК

Без штапа и наочара

Златомир Митровић 1. маја ове године навршава 101. годину, никада се није прејео, није пушио, пио алкохол, нити је био код лекара

У селу Белотић Поцерски, удаљеном од Шапца петнаестак километара, живи Златомир Митровић, угледан домаћин, који 1. маја навршава 101. годину. Веома крепак, доброг здравља, увек је спреман за разговор.

– Није лако живети 101 годину. Мене је одржао рад. Никад се нисам прејео, нисам пушио ни пио алкохол на пића. Волео сам да се дружим са вредним људима, а нисам презирао нераднике и бекрије. Рођен сам 1909. године у селу Осладићу код Ваљева, коларски занат сам изучио у Ваљеву код доброг мајстора Косте Ђерића, положио мајсторски испит и отворио радњу у Белотићу. Коларским занатом бавио сам се више од 60 година. Код мене је овај занат изучило двадесетак момака из мачванског, поцерског и ваљевског краја. И мој син Мићан је колар, занат је добро испекао код мене. А уз посао, кога је било на претек, био сам и страствени ловац пуних 70 година, добио сам и златан орден од Ловачког савеза Србије. И сад имам ловачку пушку којом сам ловио дивљач, „шеснаесткиња“,

произведена у Белгији. Недавно била два човека из Музеја оружја у Београду и тражили да им је продам. Рекао сам им, „драги пријатељи, нема новца за који бих ја дао ловачку пушку која је направљена 1905. године, а тако рећи изгледа као да је нова“ – прича деда Златомир.

Дуготрајно живљење оцртава се на лицу, а као да ништа није избрисано из главе овог стогодишњака. Дубоко размишља о ономе што је било и што је доживео у протеклих 100 година, али и о ономе што треба да ради у будућности. Планова и савета за родбину и за укућане, сина Мићана, снају Споменку и унуче Драгана и Мирољуба, има на претек.

– Док се бавио коларским послом тата није уплаћивао допринос, али двадесетак година уплаћивао је пољопривредно осигурање и има пензију која није велика, али је он њоме задовољан – каже Мићан Митровић.

– Никад нисам ни помислио да ћу да доживим сто година. А и како бих када сам откако знам за себе радио само тешке послове. Мој занат није

ни једноставан ни лак. Колар мора да буде и конструктор, да зна размер точка, да све његове делове прецизно изради од тврдог дрвета и склопи точак који мора да буде округло и чврст, да дуго служи и носи терет – наставља Златомир. – Војску сам служио 18 месеци у Загребу. Најбољи друг у војсци био ми је покојни Петар Стамболић, познати политичар за време Титове владавине.

Оженио се 1933. године; девојку, вели, није просио, већ је њен отац Тривун, ратник солунац и добричина, једног дана дошао, рекао да је чуо да Златомир хоће да се жени, а да би се његова кћерка Вукосава радо удала за њега: свиђаш јој се, рекао је, а и добар си мајстор, вредан и поштен. А знао је и Златомир Вукосаву, стаситу, лепу и вредну, и одмах је пристао: „Па кад хоће твоја кћерка да се уда за мене, и ја хоћу да се њоме оженим“, одговорио је. И то би.

И поред тешкоћа и брига које сваки човек има, добро се живело. Златомир се сећа само једног лошег доживљаја, када је одлежао 1945. године 10 дана у шабачком затвору.

– Мени је било разрезано да држави предам две тоне и 900 килограма пшенице, а ја сам имао принос те године само две тоне и 200 килограма. Од тројице комшија купио сам пшеницу која је недостајала и све одвезао у Шабац и испоручио. Али, магационер је у списак унео да сам предао 17 килограма мање, и због тога ја би осуђен да лежим у апсу – и данас се помало љути Златомир.

Златомир нема рецепт за дуг живот, само зна да у свему треба бити умерен. Слабије чује, али вид га добро служи. На спавање одлази зими у 19, а лети у 20 сати. Устаје у пет ујутро.

При поздраву, рече да има само једну, велику жељу: да се Драган и Мирољуб ожене и да чује плач њихове деце.

Вана Ђишили

ВРАЊСКО УДРУЖЕЊЕ ОБОЛЕЛИХ ОД МУЛТИПЛЕ СКЛЕРОЗЕ

Изложба у „Цвијети Зузорић“

У Уметничком павиљону „Цвијета Зузорић“ на Калемегдану управо је завршена продајна изложба рукотворина оболелих од мултипле склерозе из Врања коју је организовало хуманитарно друштво „Човекољубље“ из Пећке патријаршије. Сав приход од продатих радова намењен је куповини лекова и другим потребама ових болесника.

Удружење често организује продајне изложбе не би ли до некле штићенике поштедело издатака. Велика помоћ у активностима су им волонтерке Душица Цветковић и Јелена Петраки, а у коначном обликовању продајних предмета ликовна уметница Љиљана Стриже.

Р. Станојковић

ШАБАЦ

Трка са ценама

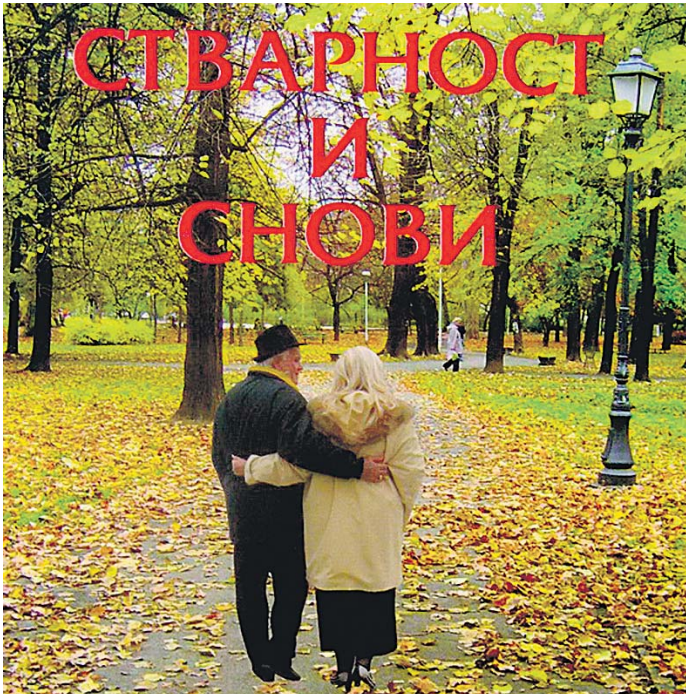
У Општинској организацији пензионера Шабац одржан је састанак са председницама месних организација са којег су, између осталог, чланови позвани да се што пре упишу за набавку огрева да би избегли очекивана поскупљења.

Састанку су присуствовали и представници шабачке филијале Војвођанске банке који су објаснили како и на који начин пензионери могу да добију кредите.

Б. Р.

БЕОГРАД

Радост живљења

За чланове Књижевног клуба „Мирослав Антић“ ова година је посебно значајна: пре двадесет година, на рођендан песника Мирослава Антића, основан је у оквиру Геронтолошког центра Београд јединствен клуб који окупла ствараоце и љубитеље књижевне речи из свих београдских дневних центара и клубова за старије.

Годишња скупштина клуба „Мирослав Антић“, одржана у „богојављенском месецу“, била је својеврсна промоција зборника радова чланова овог клуба, објављеног последњег дана прошле године. Зборник, под називом „Стварност и снови“, пети је по реду и представља круну двадесетогодишњег „сневања на јави“ свих досадашњих 140 чланова клуба.

Најстарији песник чији су стихови у зборнику јесте 91-годишњи Душан Никић, који не пропушта ни један књижевни састанак средом у 10.30 у Похорској 32. Песма „Вољена жена“ показује колико се он и даље радује животу: „То је моја љубав тајна, али трајна, никад заборављена!“ Највећа вредност овог књижевног клуба јесте дружење и стваралаштво старијих лица. Лакоћа постојања. Радост живљења. У кругу себи блиских. Свако ко отвори зборник, осетиће то.

В. Витезовић

Поносне на своје дело

ЈАНОШИК

Торта за први рођендан

Месна организација инвалида рада села Јаношик у општини Алибунар свечано је прославила прву годишњицу рада. Присуствовали су представници општине и гости из других места и организација са којима инвалиди рада успешно сарађују. Као што је и ред, рођендан је обележен и тортом. Да направе ову, огромну, од осам килограма, потрудило се седам чланица МО са фотографије.

За ово кратко време организација инвалида рада овог села унела је живост, покренувши неколико акција на општинском нивоу.

И. М.

ТРСТЕНИК

Првак Душан Алексић

Пензионер Душан Алексић, члан Општинске организације глувих и наглувих Велике Планае, постао је овогодишњи шаховски првак Србије за лица оштећеног слуха.

На Републичком шаховском првенству Савеза глувих и наглувих Србије, одржаном у Трстенику, такмичило се 64 (57 мушкараца и шест жена) заљубљеника у игру на 64 црно-бела поља. Пензионер из Велике Планае, после седам кола, освојио је 6,5 поена, диплому и златну медаљу коју му је уручио Милосав Јовановић, председник

Миленија Гајић из Смедеревске Паланке, другопласирана међу шахисткињама, и шампион из Велике Планае

Савеза глувих и наглувих Србије; друго место припало је Верољубу Татајићу из Зрењанина, док се на треће пласирао Братислав Костић из Ниша.

Д. Г.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Пакети и огрев

У Општинској организацији пензионера у Смедеревској Паланци обезбедили су пакете са сухомеснатим производима које су пензионери отплатили у две месечне рате. Иначе, како нас је информисао председник паланачких пензионера Слободан Б. Пантић, увелико се почело са набавком огрева: обезбеђен је угаљ по цени од 3.800 за град и 3.900 динара за село. Пензионери угаљ отплаћују у осам, док ће дрва, чија је цена 3.300 динара, отплаћивати у шест месечних рата.

Сл. Костантиновић

АЛЕКСИНАЦ

Рођенданска славља

Општинска организација инвалида рада Алексинац у сарадњи са Геронтолошким центром у Клубу за старе сваког четвртка организује дружења уз игру и песму.

Месечно се прослављају рођендани чланова рођених у том месецу. Тако је и у јануару уприличено славље за пет чланова.

Прославу су организовали брачни пар Живорад и Јаворка Глигоријевић, Малина Марковић и секретар инвалида Добривоје Степановић. Дружење је протекло уз игру

и песму, а улепшале су га торте које су поклонице чланице клуба.

Д. Степановић

ЗАЈЕЧАР

Активни хумористи

Прва годишња скупштина Клуба тимочких хумориста и сатиричара „Сергије Лајковић“, под руководством пензионера Живојина Денчића, одржана је почетком фебруара. Планом рада предвиђено је објављивање сатиричних књига и организовање фестивала хумора и сатире, као и наступи зајечарских афористичара на смотри народног стваралаштва широм Тимочке крајине.

Прошле године су представљене две књиге чији су аутори оснивачи Клуба, у издању Културно-просветне заједнице општине Зајечар: „Онанија мозга“ пензионера Радивоја Јевтића Јенкија и „Буриданов магарац“ Живојина

Денчића. Организован је 31. сусрет афористичара Тимочке крајине са двадесетак учесника из Књажевца, Бора, Сврљига и Зајечара. Зајечарски хумористи су основали први електронски часопис за хумор и сатиру у источној Србији „Вражја глава“ који се може наћи на веб адреси www.vrazjaglava.com.

М. Славковић

ПИРОТ

Боља сарадња с локалном влашћу

На годишњој скупштини Општинске организације пензионера у Пироту, којој су присуствовали представници скоро свих градских и сеоских основних организација, оцењено је да су у прошлој години, упркос неким пропустима, постигнути запажени успеси, посебно у снабдевању чланства намирницама (шећер, јестиво уље, сир, мед), средствима за личну хигијену и огревом, и то све по нешто нижим ценама, уз отплату на више месечних рата.

Учињено је доста на omasовљењу чланства, организовани су једнодневни излети до знаменитих места у Србији, а нису заборављени ни болесни и колеге с најнижим приманијима. И у 2009. ће наставити да их обилазе са скромним поклонима, о чему ће водити рачуна посебна комисија.

Према речима Велимира Пејчића, председника пиротске организације, у 2008. је први пут остварена успешна сарадња с локалном влашћу – Општина је, поред осталог, пензионерима купила ТВ и ДВД уређаје – која ће убудуће бити још боља и разноврснија.

С. Панакијевски

ШАБАЦ

Кренули месечни шах турнири

И ове године, сваког првог уторка у месецу, одржаваће се месечни шах турнири у Општинској организацији пензионера Шабац. Првак јануарског такмичења је Љубомир Пауновић, друго место припало је Слободану Леонтићу, а треће Воји Теодоровићу. На турниру се играло по Бергеровом систему у девет кола и учествовало је десет пензионера шахиста.

Прошле године највише победа однео је Станимир Пантелић, иначе редовни посетилац Клуба пензионера.

Б. Р.

СОКОБАЊА

Богат програм активности

Чланови Општинске организације пензионера Сокобање колективно су у Нишком народном позоришту гледали „Госпођу министарку“, чиме је почео да се остварује план активности, усвојен почетком године после општих избора крајем 2008.

Поред активности у оквиру солидарности са старима, активног учешћа на олимпијади трећег доба, смотре културног стваралаштва пензионера и инвалида рада југоисточне Србије и у оквиру туристичке сезоне у Сокобањи, планирано је и обележавање значајних датума и сарадња са локалном средином.

Група пензионера у Доњем Милановцу приликом посете Лепенском виру

Посебно место у плану има стална брига о стандарду чланова, стварање услова за што пријатнији боравак у клубу, дружење са другим пензионерским организацијама. С нестрпљењем се очекује прво туристичко путовање, а секција жена већ је почела припреме за обележавање Дана жена.

Председник Стојадин Стојковић

Радмила Цвијановић у посети бившим колегама

ЛАПОВО

Реч као лек

Почетком године руководство Удружења пензионисаних железничара Лапова кренуло је, већ по традицији, у обилазак старих и болесних чланова, уручујући им кафу, шећер, сокове и кекс. Старе колеге с посла су топло примљене и замољене да чешће сврате да се мало испричају јер је самима и болеснима разговор као лек.

Удружење ПЖ Лапово

НОВА ВАРОШ

Ветеранима почасне дозволе

Удружење спортских риболоваца „Увац“ наградило је почасним дозволама ветеране на чију иницијативу је пре пет деценија и основано. Дозволе су добили пензионери Саво Гујаничић, Аљуш Фетахи, Војкан Поповић, Војо Јовановић, Мехмед Чичић, Миле Синциревић и Хамдо Ђућевић.

– Понашањем на водама и односом према рибљем фонду и животној средини они су били узор млађим генерацијама и на најбољи начин промовисали спортски риболов на овим просторима – каже Срђан Вјетровић, председник удружења „Увац“.

Чланови удружења „Увац“ старије животне доби ове године ће, иначе, на језерима у кањону Увца моћи да пецају уз мањи трошак него млађе колеге: цена годишње дозволе за пензионере старости од 65 до 70 година је три хиљаде, а за спортске риболовце старије од 70 година – хиљаду динара.

Узор млађим генерацијама

Ж. Д.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,
Ово је простор намењен
Вашим писмима. Пишите
нам шта Вам се у нашем и
Вашем листу допада, а шта
би могло да буде боље, шта
бисте волели да прочитате
или да саопштите другим
читаоцима.

Адреса је Булевар умет-
ности број 10, 11070 Бео-
град, или електронском
поштом, на proffice@pio.rs

Хтео не хтео, прислушкујеш

Мобилни телефони су већ одавно све само не луксуз. Сви их користе: мала деца, баке и деке, а о онима између да и не говорим. Али, имам утисак да не знају сви како то треба да се ради. Не мислим у „техничком“ смислу, већ у другом, који има везе и са културом.

Ту мислим на разговоре који се воде мобилним телефоном у градском превозу, а из којих случајни сапутник, потпуно незаслужено, сазна животну причу оног ко телефонира, све трачеве из нечије фирме, брачне, школске или ма које друге проблеме.

Мислим да би било добро да сви схватимо да мобилни телефон одлично служи за кратке информације, договоре, решавање неког проблема у ходу... Али, за распредање о томе да ли колегиници с посла пристаје или не пристаје кратка сукња у трајању од 25 минута, са детаљним описима њених делова тела (разговор је водио мушкарац средњих година) постоје боља места и пригодније време него оно проведено у превозу. Не морају баш сви да слушају туђе приче или проблеме.

**Д. Радовановић,
Београд**

ПИСМА

Неискоришћена благодет

Ретко ко од Срба није чуо вапај Доситеја Обрадовића кад се 1804. године обраћао Србији: „Во-стани, Србијо! Давно си заспала, у миру лежала, сада се пробуди и Србе разбуди“!

А мој супруг и ја се обраћамо Врањанцима – односно људима на власти у Врању да се пробуде, да оду до Врањске бање и подсети се какву им је благодет природа дала, а они то нису искористили.

Ми смо са одушевљењем провели 10 дана у Специјалној болници за рехабилитацију, где смо лечили и тело и душу. Тело – костобољу, лечили су вода и блато, а душу – однос целокупног особља према пацијентима. Треба отићи тамо и видети како срдечно и савесно обављају своју дужност баш сви, нема потребе да набрајам.

Сазнали смо да су се у бањи лечили и Римљани, и Византијци, и Немањићи, а и краљ Петар Први Карађорђевић лично лечио је ту костобољу.

Институт данас има свега 115 лежајева, зар је то довољно за армију реуматичних у Србији?

Посебну пажњу заслужује једна велика, незавршена зграда коју је започео неко јако амбициозан и предузимљив, а прекинуо неки безимени...! Три деценије стоји овај „Скадар на Бојани“ као сведок нечије небриге, незаинтересованости.

Пробудите своју савест, предузмите све што јесте и што није у вашој моћи; искористите ово што вам је природа дала и учините да ова бања буде онаква каква треба да буде. Да не помињем енергетске потенцијале вреле воде који се уопште не користе, а могло би одатле цело Врање бесплатно да се греје!

Желимо и надамо се да ћемо већ следеће године видети уређенију бању у корист свих нас пацијената, а још више ваших суграђана.

**Јелица и Миливоје Недељковић,
Младеновац**

*Симболично орезивање лозе на
Светог Трифуна (Фото: С. Завишић)*

-С-

Социјална политика

обухвата суштинска питања друштвеног напретка: социјалног осигурања, демографије, исхране становништва, рада и радног односа, заштите мајки, деце, породица, итд.

Специјални комутативни бројеви

користе се код актуарских обрачуна у пензијском осигурању и показују ток измена активних чланова (запослених) пензијског фонда по старосним групама. Често се само основни комутативни бројеви допуњавају специјалним комутативним бројевима и на тај начин чине проширену таблицу смртности.

Специјализовани модел надзора

подразумева функционисање издвојеног система надзора од стране надлежне агенције само над пословањем пензијских фондова.

Старост

представља стање у животу појединца, а старење је процес. У науци не постоји јединствено мишљење који се период људског живота сматра старошћу. Може се рећи да је у великој мери старост више индивидуално осећање духа и тела него одређени, прецизно фиксиран, период људског живота. На пример, у 15. веку сматрало се да старост за жене почиње у 30-им годинама живота, а за мушкарце у 50-им. Најчешће се користи хронолошка периодизација остареле популације према Светској здравственој организацији: 60. година живота представља праг старости; „млађа“ група старих обухвата особе између 60. и 74. године; „стари“ групу старијих чине особе које имају више од 75 година.

(Извор: „Речник појмова из пензијског осигурања“, аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

Упис стажа за осигуранике пољопривреднике

Осигураник – пољопривредник подноси захтев за упис података у радну књижицу филијали Фонда надлежној према седишту органа надлежног за утврђивање пореза на катастарски приход од обављања пољопривредне делатности.

Захтев се подноси на прописаном обрасцу.

Уз захтев се достављају радна књижица, фотокопија личне карте, фотокопија пријава М-1/СП и М-2/СП и уверење надлежне организационе јединице Пореске управе о периоду за који је плаћен допринос. У уверењу Пореске управе морају бити исказане основнице доприноса (месечна и годишња) и висина плаћеног доприноса за сваку годину посебно.

Овлашћени радник проверава да ли су за подносиоца захтева у матичној евиденцији Фонда унети подаци о датуму стицања и датуму престанка својства осигураника, подаци о стажу осигурања и основицама осигурања за период за који се тражи упис стажа у радну књижицу.

Ако су ови подаци унети у матичну евиденцију, уписују се у радну књижицу, штампа се уверење о подацима регистрованим у матичној евиденцији и радна књижица и уверење се достављају подносиоцу захтева.

Ако подаци о датуму стицања и (или) датуму престанка својства осигураника нису регистровани у матичној евиденцији, овлашћени радник преузима пријаву М-1/СП и (или) одјаву М-2/СП и податке из ње (њих) уноси у матичну евиденцију. Један примерак пријаве и (или) одјаве доставља се осигураннику.

Након уноса података из пријаве М-1/СП и (или) одјаве М-2/СП, сачињава се пријава М-4/СП на основу уверења Пореске управе о периоду за који је плаћен допринос, основицама осигурања на које је плаћен допринос и висини плаћеног доприноса и ти подаци се уносе у матичну евиденцију.

По ажурирању података из пријава М-1/СП, М-2/СП и М-4/СП, подаци се уписују у радну књижицу, штампа се уверење о подацима регистрованим у матичној евиденцији и радна књижица и уверење се достављају подносиоцу захтева.

Подаци о стажу осигурања за осигураника пољопривредника могу се уписати у радну књижицу најраније од 1. 1. 1986. године.

Небитан прекид осигурања

Бранислава Ј.: Интересује ме да ли прекид у уплати осигурања од пет дана (прелазак из фирме у фирму) може да има утицаја на остваривање и висину пензије?

Одговор: Прекид у осигурању од пет дана не може битно да утиче на остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања.

Код остваривања права важно је да, сабирањем оствареног стажа, буду испуњени услови за пензионисање, па

континуитет у осигурању нема значаја.

Уколико прекид у осигурању траје дужи, пожељно је да се за то време осигураник укључи у обавезно осигурање по чл. 15 Закона о ПИО, али то се односи на прекиде који трају више месеци или година, што каснијим осигурањем теже може да се надомести. Међутим, и овакви прекиди су без утицаја на право ако је оно обезбеђено укупним стажом, сем што дужи стаж значи и вишу пензију.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић,
Сектор за односе с јавношћу

Услови, па пензија „на кредит“

Жарко Шундерић – Глево: Рођен сам 1940. године. Имам 11 година стажа осигурања. Интересује ме да ли могу по члану 120 Закона о ПИО да остварим пензију путем кредита. О томе је већ писано у „Гласу осигураника“.

Одговор: Да би се признало право на пензију морају да буду испуњени минимал-

ни услови за пензионисање. Ви имате 69 година живота, али 11 година стажа осигурања, што није довољно за признавање права на старосну пензију: требало би да имате најмање 15 година стажа осигурања. Тек тада, ако има још неизмирених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, тај дуг може да се измири кроз обуставу 1/3 пензије.

Нема усклађивања по старости

Јован Вранешевић – Љиг: Решењем Фонда ПИО остварио сам право на инвалидску пензију, односно утврђена ми је прва категорија инвалидности почев од 7. 12. 1989. године, а решење је постало правоснажно 26. 2. 1990. године. У том моменту сам имао 53 године старости и 32 године, 5 месеци и 13 дана стажа осигурања. Интересује ме да ли имам право на корекцију инвалидске пензије по навршењу одређених година старости.

Одговор: Једном оствареном инвалидском пензијом може да се коригује само додавањем стажа и евентуално зараде до раскида радног односа, уколи-

ко је осигураник био у радном односу до правоснажности решења о инвалидској пензији. Касније године коришћења инвалидске пензије немају утицаја на остварено право, сем што се пензија усклађује по Закону о ПИО.

Неки корисници инвалидске пензије, када наврше године потребне за остваривање права на старосну пензију, траже да им се одреди старосна пензија, али само из разлога да би могли да раде а да не доводе своју инвалидску пензију у питање. Напомињемо да је старосна пензија углавном неповољнија од стечене инвалидске јер се инвалидска пензија одређује под повољнијим законским условима.

Боље старосна него породична

Љубинка Палић – Трстеник: Примам пољопривредну породичну пензију која сада износи 5.750 динара месечно. Напунила сам 59 година живота. Интересује ме да ли ми по закону припада старосна пензија и да ли је она виша од породичне?

Одговор: Са 59 година живота можете да оствари-

те право на старосну пензију ако имате 18 година свог пензијског стажа.

Када навршите 60 година биће Вам довољно и 15 година стажа осигурања.

Ако испуњавате ове услове поднесите захтев, јер најнижа старосна пензија за пољопривреднике сада износи 8.384,51 динар.

Спасиоци патролирају

Нас и Руса – 200 топлана без гаса.

Закорачили смо у нови век. Ту нам се губи сваки траг.

Београд већ силази на реке. Спасиоци патролирају испод мостова.

Горан Докна

Молим за реч

Пошто су пензије и овако недовољне за живот, влада разматра могућност да их снизи.

Истински патриота. Поткрадао је само домаћа предузећа.

Криза у свету је избила тек сад. Вала, ми смо поодавно ухватили залет.

Има ли у влади неки ортопед? Нама је свака година преломна.

Радо бих се придружио акцији „купујмо домаће“, али већ шест месеци нисам примио плату.

Дејан Патаковић

(Х)уморне МИСЛИ

У инат светској кризи, ми ћемо и даље трошити и што имамо и што немамо.

Свакодневни лоповлук је показатељ берићета – има се од кога и украсти и отети.

За све су криви пензионери. Живе од минулог а не од данашњег рада.

Пензионери ће остати на малим пензијама. Ко ће подметнути леђа за будућност ако не прекаљени кадрови.

И тајкуни су патриоте. Мењају се у политику, а мислили смо да их занима само лична корист.

Витомир Теофиловић

Миленко Косановић

Изгубили смо се

Шта ћемо на Западу кад се сунце на Истоку рађа.

Не излазе нам из главе, зато нас она и боли.

Циљ оправдава средство, само ми никако да дођемо до њега.

Милица Чулић

Срби у давнини

По закону распишем тендер и запослим оног ко да више.

Како радимо данас, сутра ћемо бити Срби у давнини.

Мени не могу ништа да одузму. Го сам ко пиштољ.

И ја бих гађао некога ципелом, али сам бос.

Радомир Станојковић

Миодраг Величковић

Садимо палме

Окрнули су нов лист. Решавају судоку.

Издајем гаражу комби странкама.

Садимо палме. Оне немају ниске гране.

Зоран Богдановић

РЕКЛИ СУ ...

О КЊИГАМА

Рај сам одувек замишљао као својеврсну библиотеку.

Хорхе Луис Борхес

Више вредних идеја се може наћи у најмањој књижари него у читавој историји телевизије.

Ендрју Рос

Нема моралних и неморалних књига; књига је или добро или лоше написана.

Оскар Вајлд

Књиге могу бити опасне. На најбоље би требало ставити упозорење: „Може променити ваш живот“!

Хелен Екли

Човек који има библиотеку и врт не жуди ни за чим.

Цицерон

Постоји и већи грех од спаљивања књига. А то је не читати књиге.

Јосиф Бродски

У књигама има више блага него у плену пирата са Острва са благом.

Волт Дизни

Класик – књига коју људи хвале, али не читају.

Марк Твен

Дивна особина књиге је то што је, за разлику од компјутера, можете однети са собом у кревет.

Данијел Бурштајн

Књиге се могу поделити у две врсте, књиге за један сат и књиге за цео живот.

Џон Раскин

Када човек чита класика по други пут, он не види у књизи више него пре; он види више у самом себи.

Клифтон Фадиман

Често жалим људе који не читају добре књиге; они пропуштају да живе још један живот.

Скот Корбет

Читање добрих књига је попут разговора са најврснијим људима прошлих векова.

Рене Декарт

ФИЛОЗОФИ ОПШТЕ ПРАКСЕ

Родни крај

По мом старом обичају, и ове године сам посетио родно место почетком фебруара. Да чујем ко више није жив од рођака и да, евентуално, грицнем смрзнуту печеницу и суве ванилице од прошлих празника. Кад оно, ништа од грицкања! Били у родном крају наши драги „дијаспорци“, а некадашњи „гастоси“, па све појели и попили, или однели у Европу јер и њих захватила светска економска криза. А јесу ли нешто и донели, питао сам рођаке. Донели вести, рекоше, да ће можда добити отказ на послу, затим донели половне телевизоре и друге кућевне апарате, а већ нам пун празни обор те скаламерије, и посебно донели нам кошуље и веш које Европа за Нову годину баца кроз прозоре на улици. А не знају да ми више нисмо балкански сељаци већ европски фармери и да знамо шта је секендхенд, то јест половни текстил.

Тако данас, а некад, ех, некад, кад је била јака немачка марка, не слабаши евро и пропала фунта, какви су то били кавалери, ти наши у свету! Свашта су доносили родбини са села, нарочито 100 грама кафе за стару мајку и пакло јефтиних цигарета за оца. Све купљено у оближњем општинском и српском градићу.

Борос

Питалице за пензионере

Има ли живота после смрти?

– Засигурно да га нема, ако и на оном свету постоји пензија.

Чему служи плави коверат?

– За дописивање корумпираних поштењачина.

Како спава тајкун?

– Са опраним сновима и новцем.

Кад вам се смркне?

– Чим блесне екран телевизијским преносом заседања Народне скупштине Србије.

Сава Завишић

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ВРСТА МИНЕРАЛА	ОВЛА- ЖИТИ РОСОМ, ОРОСИТИ	ТРГОВАЦ СТАРИМ СТВАРИМА	КОЖНА КЕСА ЗА ДУВАН ИЛИ НОВАЦ	САСТОЈАК СКРБНОГ БРАШИНА	САСТОЈАК ДУВАНА	ВРСТА ВИНА
БРЗО И ЛАКО ПРИПРЕМЉЕНО ЈЕЛО							
МУШКО ИМЕ							
НАЗИВ ЗА СВЕ ОНО ШТО СЕ ТИЧЕ АРАПА							
ИМЕ РАНИЈЕГ КАМБОЏ. ДРЖАВН. СИХАНУКА							
ЕВАКУИСАТИ							
ДИВ ИЗ ГРЧКЕ МИТОЛ.							
ГЛАС ОСИГУ- РАНИКА	ГРЧ МИШИЋА ЛИЦА ЖЕНСКО ИМЕ				СИМБОЛ НАТРИЈУМА САПУНСКА МАТЕРИЈА		
РАНИЈИ АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ, ЦЕМС				ОЗНАКА СЕВЕРА ОДРЕЂИВАЧИ МЕСТА		ОЗНАКА ЗА ЦЕНТ ЦЕО, ПОТПУН	
ОЗНАКА РЕОМИРА	ГЛУМАЦ, АЛЕКСАНДАР ГРАД У СРБИЈИ						НАВЛАЖИТИ КАПАЊЕМ
ВРСТА ОТРОВА							
ОЗНАКА ГРЧКЕ			ВИСИНСКА ТАЧКА МРАК, ТМИНА				
НЕОДЛАЗАК							
ДЕО ФУДБАЛ. ГОЛА							
АМЕРИЧ. ГЛУМАЦ, ЦЕК						ОЗНАКА ЗА ПОНД МЕСТО КОД НОВОГ САДА	
ГРАД У ИРАНУ					ПРЕДЛОГ: ПРЕМА СИМБОЛ НИКЛА		
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ПРКОС СИМБОЛ ТРИТИЗУМА				
СПИС, ДОПИС				ХОДАТИ, КОРАЧАТИ			

Решење из прошлог броја: Ла, Тина, Алказар, станара, тарабан, аманет, рит, лис, Рим, во, ПА, Исак, о, Илино, писак, Б, ант, Ака, реис, ањ, а, Норна, галеб, АА, адет, штенара, камарад.